

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLAR EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
FİZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

LİSE DÖRDÜNCÜ SINIF FİZİK 12 DERS KİTABINA
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Hatice ŞİMŞEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ahmet SARIKOÇ

Konya-2010

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice ŞİMŞEK
	Numarası	085202042003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Fizik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Ahmet SARIKOÇ
	Tezin Adı	LİSE DÖRDÜNCÜ SINIF FİZİK 12 DERS KİTABINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Hatice ŞİMŞEK

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice ŞİMŞEK	
	Numarası	085202042003	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Fizik Eğitimi Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Ahmet SARIKOÇ	
	Tezin Adı	LİSE DÖRDÜNCÜ SINIF FİZİK 12 DERS KİTABINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	

Hatice ŞİMŞEK tarafından hazırlanan “LİSE DÖRDÜNCÜ SINIF FİZİK 12 DERS KİTABINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ” başlıklı bu çalışma 29.06.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Yrd. Doç. Dr. Ahmet SARIKOÇ	Danışman	
Prof. Dr. Oğuz DOĞAN	Üye	
Yrd. Doç. Dr. Aslan İLİK	Üye	

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Fizik Eğitimi Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sarıkoç yönetiminde yapılmıştır.

Yüksek lisans çalışmamda yaptığı katkılarından dolayı saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sarıkoç'a ve jüri üyesi hocalarıma sonsuz saygı ve şükranlarımı sunarım.

Çalışmalarımda destek olan aileme, anket uygulamasına katkıda bulunan meslektaşlarıma ve ankete katılan okulların fizik öğretmenlerine teşekkür ederim.

Konya, 2010

Hatice ŞİMŞEK

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice ŞİMŞEK	
	Numarası	085202042003	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Fizik Eğitimi Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Ahmet SARIKOÇ	
	Tezin Adı	LİSE DÖRDÜNCÜ SINIF FİZİK 12 DERS KİTABINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	

ÖZET

Ülkemizde en çok kullanılan ders aracı, ders kitaplarıdır. Bundan dolayı öğrencilere okutulacak ders kitaplarının özenle hazırlanması ve seçilmesi gerekmektedir. Hazırlanan kitaplar her açıdan öğrencinin gelişim seviyesine uymalı ve dikkatini çekmelidir. Öğretim araç gereçleri yetersiz ve laboratuvar imkanları bulunmayan okullardaki öğretmenlerin ana kaynağı kitap olduğuna göre iyi bir ders kitabı nasıl olmalıdır? Bunun için ders kitabı değerlendirme ölçeği önemlidir.

Araştırma, yeni programa göre M.E.B.'nce hazırlanan ve 2008-2009 öğretim yılında okutulmakta olan Fizik 12 ders kitabının; görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Hazırlanan 85 soruluk kitap değerlendirme ölçeği, farklı okullarda görev yapan ve farklı hizmet sürelerine sahip 48 fizik öğretmenine web ortamında dağıtılmış, bu ölçeğe göre kitabın değerlendirilmesi istenmiştir. Elde edilen verilerin analizi SPSS 15.0 For Windows programı ile yapılmıştır. M.E.B.'nce yazdırılan ve 2008-2009 öğretim yılında okutulmakta olan Fizik 12 ders kitabı görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden 5 puan üzerinden 3,19 puan almıştır. Oysa M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu'nce bu kriter 5 puan üzerinden

en az 4,5 olarak belirlenmiştir. Bu nedenle incelenen kitabın öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fizik Eğitimi, Ders kitapları, Değerlendirme, Ölçek, Ortaöğretim

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hatice ŞİMŞEK	
	Numarası	085202042003	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Fizik Eğitimi Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Assist. Prof. Dr. Ahmet SARIKOÇ	
Tezin İngilizce Adı	THE TEACHER OPINIONS FOR THE FOURTH GRADE PHYSIC TEXTBOOK IN HIGH SCHOOLS		

SUMMARY

The most used lesson material in our country are textbooks. So it is necessary to prepare and to choose textbooks carefully. These books must be suitable for children's development degree in every respects and it must have eye-catching and attractiveness. It is known that in schools which do not have laboratory and with inadequate education facilities teachers main source is books. So the question is how a good textbook must be? Because of this, the textbook evaluation scale is important.

It is purposed to evaluate in visual, formal, content, laboratory facilities, and evaluation of PHYSICS 12 book which is in use in 2008-2009 academic year and prepared according to new programme by Ministry of National Education. Prepared book evaluation scale contains 85 questions. This scale distributed to 48 physics teachers which are working in different schools and which have different service times and asked them to evaluate the book according to this scale. The datas get from this evaluation analyzed by SPSS 15.0 For Windows programme. Physics 12 textbook prepared by Ministry of National Education get 3,19 out of 5 for visual, formal, content, laboratory facilities, practice and evaluation. Whereas this must be

4,5 out of 5 according to Board of Education and Discipline. Therefore, it is understood that the reviewed book did not meet the teachers expectations.

Key Words: Physics education, School books, evaluation, scale, secondary education.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vii
İÇİNDEKİLER	ix
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	5
3. GENEL BİLGİLER	13
3.1. Eğitim.....	13
3.2. Bilim.....	15
3.3. Fen Bilimi	16
3.4. Fizik Niçin Öğretilmeli?.....	16
3.5. Fizik Öğretiminin Genel Amaçları	18
3.6. Ders Kitaplarının Önemi	19
3.7. Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği	23
4. MATERYAL VE METOD	28
4.1. Araştırmanın Önemi.....	28
4.2. Araştırmanın Amacı.....	29
4.3. Araştırmanın Evreni	29
4.4. Örneklem	29
4.5. Değerlendirme Ölçeği	29
4.6. Verilerin Toplanması	30
4.7. Varsayımlar	30
4.8. Araştırmanın Sınırlılıkları	30

4.9. Araştırma Yöntemi.....	31
4.10. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	31
5. BULGULAR VE YORUMLAR.....	32
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	42
6.1. Sonuç.....	42
6.2. Öneriler.....	43
7. KAYNAKLAR.....	45
8. EKLER.....	51
EK-1 : Anket Formu	51
EK-2 Kitap Tespit Formu.....	55
EK-3 Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği	57
EK-4: Örneklem Seçilen Lise Ve Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Sayısı.....	79

1. GİRİŞ

Bilimsel bilginin gittikçe arttığı, teknolojik gelişmelerin büyük bir hızla ilerlediği, fen ve teknolojinin etkilerinin yaşamımızın her alanında belirgin bir şekilde görüldüğü günümüz bilgi ve teknoloji çağında, toplumların geleceği açısından fen ve teknoloji eğitiminin anahtar bir rol oynadığı açıkça görülmektedir (Aydoğdu ve Kesercioğlu, 2005).

Fen Bilimleri, bilginin tabiatını düşünme, içeriğini anlama, bilgilerin birbirleriyle olan ilişkilerini yorumlayarak yeni bilgiler üretme sürecidir (Çepni 1997, Kaptan 1996). Fen Bilgisi eğitiminde amaç bireyleri bilimsel okur-yazar haline getirmektir (Kaptan, 1998). Fen Bilimleri, ülkelerin gelişmesinde ve ekonomik kalkınmasında önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı ülkeler bilimsel ve teknolojik gelişmelerden geri kalmamak ve ilerlemenin sürekliliğini sağlamak için bilgi ve teknoloji üretebilen bireyler yetiştirmek amacıyla fen bilimleri eğitimine özel bir önem vermektedirler (Ayas, 1995, Ünal, 2003).

Öğretme-öğrenme sürecinde öğretmenler birçok araç gereç kullanmaktadırlar. Araç-gereçler, öğretme işinin niteliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Bu araç gereçler, öğretilecek konu ile ilgili eşya ile olgu ve olayların kendileri olabileceği gibi; onlarla ilgili örnekler, modeller, dramatik etkinlikler, geziler, hareketli filmler, slaytlar, plaklar, televizyon ve radyo programları, manyetik şeritler, çizimler, resimler, karikatürler, grafikler, haritalar, planlar, afişler, işaretler, formüller, el ilanı, broşür, dergi, gazete, ansiklopedi, sözlük ve ders kitabı gibi yazılı ve basılı gereçler ve teknikler de olabilir (Çilenti,1977, 14-15).

Kitaplar ise eğitimde kullanılan, öğrencilere yardımcı en önemli araç gereçlerdendir. Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Duman vd., 2001). Öğrencilerin, müfredat programı ile hedeflenen niteliklere ulaşmasını sağlamada en önemli vasıta olan ders kitapları, eğitim-öğretim sürecinde yer alan görsel araçlar içinde en fazla kullanılanıdır (Demirel, 1999). Ders kitapları öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilen ortak bir kaynaktır.

Öğrencilerin derse hazırlıklı gelebilmesi, geniş bilgilere özet halde ulaşabilmesi, ödev ve grup çalışmalarında ortak kullanılabilmesi gibi imkanlar sağlayabilmektedir (Ünal ve ark.1999). Formal eğitimdeki önemi açıkça görülen ders kitaplarının, ülkenin farklı seviyede olanaklarına sahip olan her tip okulda kullanılacak nitelikte olması gerekmektedir (Colette & Chiappetta, 1989).

Dünya var olduğundan bugüne kadar insanlar sürekli yeni bilgiler üretmektedirler. Üretilen bu bilgileri saklamanın en yaygın ve güvenilir yolu ise kitaplardır (Keser, 2004).

Öğretim temel öğelerinden biri olan ve öğretimin gerçekleşmesine kılavuzluk eden öğretmenin başarısı ise konu alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik bilgisine bağlıdır. Bu anlamda ders kitapları öğretmene konu alanında meydana gelen değişimleri bir arada verme özelliğine sahiptir. Bunun yanında ders kitapları öğretmene, öğretme yöntemlerini kapsayan ve öğrenmenin nasıl gerçekleşebileceğini anlatan bir doküman da sağlamış olur. Bu anlamda, iyi hazırlanmış bir ders kitabı; öğretmene, öğretmenlik meslek bilgisiyle ilgili eksikliğini giderme ve yeni öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma şansı verebilir ve öğretmenin de daha iyi öğretmenlik yapması sağlanmış olabilir. Ders kitapları sayesinde öğretmenlerin de genel kültür bilgisi artar. Çünkü ders kitapları, diğer ders kitaplarındaki bilgilerle de bağlantılar kurarak öğretmenlere ve öğrencilere farklı bilgilerin ipuçlarını vererek onların araştırma yapmalarına yardımcı olur (Demirel, Kiroğlu ve diğerleri, 2005).

Ülkemizde ders kitaplarının yeterliliği konusunda çeşitli araştırmalar mevcuttur. Fizik ders kitapları üzerine yapılan bir araştırmada kitapları inceleyen fizik öğretmenlerinin konuların sıralanışından ve müfredatın aşırı derecede yoğunluğundan şikâyetçi oldukları tespit edilmiştir (Çepni ve arkadaşları, 2001). Ülkemizde ders kitaplarının hazırlanmasında yıllar boyunca çeşitli süreçlerden geçilmiştir. 1949 yılına kadar ders kitaplarının hazırlanmasını üstlenen M.E.B., 1946-1973 yılları arasında özel sektöre, ders kitabı hazırlama yetkisini vermiş ve bu tarihler arasında özel sektör M.E.B.'in belirlediği nitelikler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüştür. 1962-68 yılları arasında ise sınıflarda birden fazla ders kitabı kullanma uygulaması, deneme okullarında test edilmiş ve sonra bu

uygulamadan vazgeçilmiştir (Tekişik, 1994). 1973-1991 yılları arasında MEB ders kitabı hazırlama işlemini tek başına yürütmüş, 1991’de “Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği” ile özel sektöre tekrar izin verilmiştir (Kaptan 1998). 1995’de Talim ve Terbiye Kurulunun, “Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller” kararı ile ders kitaplarının;

1) Konuların işlenişi

2) Dil özellikleri ve imla kuralları

3) Görsel düzen

4) Hazırlık ve değerlendirme çalışmaları olmak üzere dört ana başlık altında incelenmesine karar verilmiştir (Ünal 2000) (Resmi Gazete, sayı 22297)(EK-3).

Demirel(1999) tarafından oluşturulan ve tüm branşları kapsayan genel bir değerlendirme ölçeğinin yanında, Ünal ve Pideci’nin kimya ders kitaplarına yönelik olarak hazırladığı, “konuların işlenişi, hazırlık ve değerlendirme çalışmaları ve genel özellikler” bölümlerinden oluşan bir ölçek de bulunmaktadır. Fizik ders kitaplarını değerlendirmek amacıyla hazırlanan başka bir ölçek ise “içerik, organizasyon, okunma düzeyi, öğretim yaklaşımı, resimler, ünite sonu öğretim yardımcıları, laboratuvar etkinlikleri, indeks, ek sözlükler ve fiziksel görünüm” alt başlıklarını içermektedir (Çepni ve ark. 2001).

Ders kitaplarının bilgisayar çağının bir takipçisi olması gerekmektedir. Çünkü ders kitapları eğitim ve öğretimdeki önemini ancak teknolojiyi izleyerek koruyabilecektir. Yoksa ders kitapları çağın gerisinde, eğitim amaçlarının uzağında kalacaktır. Bunların olmaması için eğitim alanındaki gelişmeler takip edilmelidir. Beyin, iletişim, bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler ve dünyada kullanılmaya başlanan yeni yöntemler kitaplara yansıtılmalıdır (Topgül, 2004: 68).

Son yıllarda eğitim alanındaki araştırmalarda ders kitaplarının incelenmesi özel bir konu olarak ön plana çıkmıştır. Matematik, fizik ve kimya gibi farklı branşlara dönük yapılan değerlendirmeler ve oluşturulan ölçekler bulunmaktadır (Demirel, 1999).

Acar (2006), ders kitaplarının değerlendirilme sürecinde, kitabın genel özellikleri, dil içeriği, tasarım ve organizasyonu, dil becerileri, alıştırma ve etkinlikleri ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Bu çalışmada, önceden oluşturulan kitap değerlendirme ölçeklerinden faydalanılarak bir ölçek belirlenmiş ve 2008-2009 ğretim yılında Lise 4.sınıflarda okutulacak fizik ders kitabı (Ortaöğretim Fizik 12) görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Yalın (1996) yaptığı araştırmada Talim ve Terbiye Kurulu'nun onayından geçen altı ilköğretim okulunun, yedinci sınıf (Orta Okul 2) Millî Coğrafya ders kitabını Şema Kuramına göre yardımcı unsurlar ve metin tutarlılığı açılarından değerlendirmiştir.

Araştırmada, incelenen ders kitaplarının bilgilerin öğrenilme ve hatırlanmasında etkili olan yardımcı unsurlar ve metin tutarlılığı açılarından yetersiz ve tutarsız oldukları tespit edilmiştir. Ancak, incelenen kitapların bütün yardımcı unsurlar açısından ya da aynı konularda yetersiz olduklarını söylemenin imkânsız olduğu belirtilmiştir. Kitaplar arasında bazı unsurlar açısından çok büyük farklılıklar gözlenmiştir. Bu sonuç, ders kitaplarının dikkatlice incelendikten sonra seçilmeleri ve öğretme-öğrenme sürecinde tek bir kitaba bağlı kalınmaması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Matematik ders kitapları üzerinde 1998 yılında bir araştırma yapan Alkan ve arkadaşları (1998), öncelikle Ders Kitabı Sorun Tarama Ölçeği (DKSTÖ) hazırlayarak, inceleme işini sistematikleştirmiştir. Araştırma İzmir ilinde farklı okul, öğretmen ve öğrenciler üzerinden yürütülmüştür. Bu araştırmada açık uçlu sorular kullanılarak, elde edilen bulgular doğrultusunda 30 maddelik DKSTÖ oluşturulmuştur. Bu ölçek Ege bölgesindeki 8 okul ve diğer bölgelerden 23 okuldaki öğretmen ve öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen veriler okul, bölge, cinsiyet, öğretmen ve öğrenci gibi değişkenler dikkate alınarak analiz edilmiştir. Araştırmada ders kitaplarının birbirine fazlasıyla benzediği, grafik şekil ve çizelge yönünden yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Günümüzde kullanılmakta olan Kimya III ders kitaplarını içerik, anlatım biçimi, öğrenci ilgi ve beklentilerine uygunluk düzeyi, görünüş ve boyut gibi farklı yönlerden inceleyen bir çalışma ise Yılmaz ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (1998). 1997-1998 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde kullanılmakta olan Kimya III ders kitabı araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Ayrıca bu ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerini almak amacıyla 24 maddelik bir değerlendirme anketi

oluşturularak, anket 7 Lise ve 50 Kimya öğretmenine uygulanmıştır. Yapılan bu araştırmada ders kitabı ile ilgili aşağıdaki unsurların önemli olduğu sonucuna varılmıştır:

- Ders kitabı yazımı aşamasında her bransa yönelik bir yazım kılavuzu oluşturulması gerektiği,
- Ders kitaplarının, alanında uzman kişiler tarafından yazılması gerektiği,
- Ders kitaplarındaki değerlendirme sorularının, bilimsel düşünme yeteneği kazandırabilecek nitelikte olması gerektiği.

1974 ile 1998 yılları arasında İspanya'da okutulan 58 kimya ders kitabının incelendiği bir araştırmada özellikle metalik bağlar konusu ele alınmış, metalik bağlar ile ilgili 12 soruluk bir anket hazırlanarak deneyimli kimya öğretmenlerine uygulanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, ders kitaplarının yarısında metalik bağların tanımlanmadığı, bunun sonucu olarak da öğrencilerin modeller ile deneysel gerçekler arasında ilişki kurmakta zorlandıkları belirlenmiştir. Ayrıca ders kitaplarında teorik modellere ilişkin benzetmelerin yanlış anlamaya açık ve yetersiz oldukları görülmüştür (Posada 1999).

Fizik ders kitaplarını değerlendirmek üzere Ayvacı ve arkadaşları (1999) tarafından bir çalışma da Trabzon ilinde yürütülmüştür. MEB tarafından ders kitabı hazırlamakta görevlendirilen altı öğretmen ile mülakat yapılmış, ayrıca dört soruluk bir anket 200 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ders kitaplarında yer alan resim, şekil ve grafiklerin yetersiz olduğu, kitaplarda verilen deney araç gereçlerinin okullardaki ile uymadığı ve ders kitaplarının öğrencileri üniversite sınavına hazırlamakta yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Erdoğan (1999) tarafından yapılan araştırmada çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme yapılmış, Türkiye'de 1996-1998 yıllarında yayımlanan 286 çocuk kitabı 25 ölçüte göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Türkiye'de çocuk kitapları üretiminde nicelik ve nitelik bakımından yetersizliklerin bulunduğu hipotezi doğrulanmıştır.

Bakaç (2000) tarafından yapılan bir araştırmada, İlköğretim 7. sınıf fen bilgisi dersinde kullanılan ders kitaplarının içeriği hakkındaki görüşleri elde etmek üzere, 12

sorudan oluşan 5'li likert tipi fen tutum ölçeği hazırlanmıştır. Bu ölçek İzmir ili çeşitli ilköğretim okullarında staj yapmaya giden Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalının çeşitli sınıflarında öğrenim gören 350 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Yapılan anketin güvenirlik katsayısı ($\bar{I} = 0,79$) olarak bulunmuş, bu araştırmada, yazarlar, öğrenciyi devamlı aktif tutacak şekilde ve öğrenciyi hiçbir zaman pasif duruma düşürmeyecek tarzda ders kitabı hazırlamaları gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca ders kitaplarında teorik bilgilerden çok, öğrenmeyi daha iyi sağlayacak şekil, grafik ve resimlerin bulunması gerektiği de bu araştırmanın bir sonucudur.

Şahin (2001) liselerde okutulmakta olan lise 1. sınıf matematik ders kitaplarını değerlendirmiştir. Değerlendirme amacıyla öğretmen ve öğrenci görüşlerini almıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre lise 1. sınıflarda okutulan matematik ders kitaplarının öğrenmeyi sağlama ve ÖSS'ye katkıları bakımından, öğretmen anketinin sonuçlarına göre yeterli olduğu görülmüştür. Ancak öğrenci anketi sonuçlarına göre, kullanılan kitapların yeterli olmadığı ve yeniden gözden geçirilmesinin gerekli olduğu kanısına varılmıştır.

Keleş (2001) yapmış olduğu çalışmada 75 soruluk fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği geliştirerek, 60 fizik öğretmenine uygulamıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin günümüzde kullanılan fizik ders kitaplarını yeterli görmedikleri belirlenmiştir.

Amerika'da fen bilgisi eğitiminin geliştirilmesini amaçlayan Proje 2061 bünyesinde Hubizs ve ekibi 30 fen bilgisi ders kitabını gözden geçirerek, analizlerini bir düzine kitap üzerinde yoğunlaştırmıştır. Her bir araştırmacı ikişer kitabı satır satır inceleyerek küçük büyük tüm hataları kaydetmiştir. Bu çalışmadan sonra sonuçlar 500 sayfalık bir raporda açıklanmıştır. Bu rapora göre, grafikler, yazılı metin ve başlıklar birbirleri ile uyumamaktadır. Kitapta sorulan bazı sorulara öğrencilerin cevap vermesi mümkün değildir. Ayrıca ders kitaplarındaki bilimsel prensiplerin sık sık yanlış tanımlandığı belirlenmiştir (Raloff 2001).

Dursun (2002), çalışmasında ortaöğretim kurumlarında yardımcı kaynak olarak kullanılan ve araştırma sırasında okutulan ders kitaplarının biçimsel niteliklerini değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntemi olarak belirlenen

normlara göre bir ölçek oluşturulmuştur. Bu ölçek fizik, biyoloji, coğrafya ve tarih kitaplarından oluşan toplam 33 adet kitaba ilişkin bilgiler, araştırmacı tarafından gözlenmiştir. Sonuç olarak, okutulan kitapların yeterli biçimsel niteliklere sahip olmadan öğrenciye sunulduğu belirlenmiştir.

Alpan (2004)'a göre ülkemizde ders kitaplarının içerik ve görsel açıdan değerlendirmeleri ihmal edilmiştir. Grafik tasarım uzmanları içeriğe çok az değinerek biçim yönünden değerlendirmeler yapmakta eğitim bilimciler her iki yönü de ele alarak, ancak biçim yönünün derinliğine inmeden yüzeysel, içerik yönü ağır basan değerlendirmeler yapmaktadırlar. Alpan tarafından Görsel Okuryazarlık Kuramı temel alınarak, ders kitaplarının sahip olması gereken 48 ilke belirlenmiştir.

Ders kitaplarında yer alan görsel öğelerin, “görsellere yer verdim” kaygısıyla gerçekleştirilmekte olduğunu, üstelik bu kaygıyla gerçekleştirilen görsel öğelerin nitelik dışında nicelik açısından da yeterli olmadığını savunmaktadır. Türkçe, İngilizce ve Fen dersi kitaplarının görsel öğeler açısından karşılaştırıldığı bir araştırmanın sonuçlarına göre, İngilizce ders kitaplarında kullanılan görsel öğelerin, Türkçe ders kitaplarında kullanılan görsel öğelerden sayıca yaklaşık üç kat daha fazla olduğu belirlenmiştir (Kabapınar 2001).

Coşkun (2002) yılında polis eğitim kurumlarında okutulan inkılâp tarihi ders kitaplarının içerik analizini yapmıştır. Bu başlık altında Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihsel gelişimi incelenmiş, Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişin kitaplarda yeterince incelenmediği görülmüştür. Bu süreçte cumhuriyet ve demokrasi kavramlarının öğrenciye anlatılış şekli de değerlendirilerek üzerinde daha fazla durulması gerektiği vurgulanmıştır. Öğrencinin geçmiş, bugün ve gelecek arasında ilişki kurması açısından kitapların bu süreci takip edişleri de araştırılan unsurlardan birisidir. Bu bağlamda öğrenciye güncel ve yakın tarihi ilgilendiren bilgilerin verilmesi için Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ders konusu olarak verilmesi gerçeği ortaya çıkmıştır.

Sönmez ve arkadaşları (2005) tarafından Erzurum ilinde yapılan bir araştırma ise 38 fizik öğretmeni ile yürütülmüştür. Bu çalışmada öğretmenlerin katılımlarıyla hazırlanan 5 soruluk likert tipi bir anket uygulanmıştır. Pilot bir uygulama yapılarak anketin güvenilirlik katsayısı ($\bar{I} = 0,72$) olarak bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda,

öğrencilerin merakını uyandırabilecek görsel içeriklerin ve bireysel farklılıkları öne çıkarabilecek düşünceyi geliştirici uygulamaların kitaplarımızda yeteri kadar bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aslan (2005), Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim Terbiye Kurulu'nun belirlediği ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarını incelemiştir. Araştırmada kitapların her yönüne değinilmeye çalışılmıştır. Kitaplar, çeşitli fiziksel özellikleri, eğitsel özellikleri, görsel tasarım özellikleri ile birlikte dil ve anlatım özellikleri yönünden incelenmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Yapılan araştırma ile incelenen kitapların pek çok özelliği ile birbirlerine benzediği ortaya çıkmıştır. Kitapların fiziksel, eğitsel, görsel ve dil yönünden pek çok yönü ortaktır. Bu durum, kitapların birbirinden ayrışmasını zorlaştırmıştır. Dolayısıyla yapılan değerlendirmeler, aksi belirtilmedikçe, incelenen üç kitap için de geçerli olmuştur.

Semerci Ç. ve Semerci N. (2005), "İlköğretim (1.-5. sınıf) matematik ders kitaplarının genel bir değerlendirmesi" adlı makalelerinde ilköğretim (1.-5. sınıf) matematik ders kitaplarının genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma bulguları, ilköğretimde (1.-5. sınıf) matematik ders kitaplarının 3,41 - 4,20 madde ortalaması aralığında olup "yeterli" olduğunu göstermiştir. Ancak, Türkiye'de matematik ortalamalarının düşük olduğu düşünülürse, matematik ders kitapları hazırlanırken "çok yeterli" olması için çalışmalar yapılması gerektiğini, bu çalışmalarda, matematik ders kitaplarının konu ayrıntısına inilerek daha fazla kaynak taramasına, daha fazla alıştırma ve seçmeli soru bulundurulmasına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu araştırmalar ders kitapların öğretimde önemli bir faktör olduğunu ve her yönüyle incelenmeleri ve tartışılmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Bugüne kadar ders kitapları ile ilgili araştırmaların sonuçları göz önüne alındığında, kitaplara ilişkin bazı bulgu ve sonuçların ortak olduğu görülmektedir. Kitaplarda var olan sorunlar; biçimsel özellikler, görsel özellikler, içerik, dil ve anlatım özellikleri olarak sıralanabilir.

Çakır (2006), 2005-2006 öğretim yılında Eskişehir ilindeki ilköğretim okullarında okutulan dördüncü sınıf matematik ders kitaplarının görsel, biçimsel, içerik, alıştırma, değerlendirme ve yardımcı materyaller açısından öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ankete katılan öğretmenlerin kitabın görsel içerik ve yardımcı materyallerine ilişkin özelliklerine katıldıkları, ancak biçimsel, alıştırma ve değerlendirme özellikleri konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin ders kitapları konusundaki görüşleri, yayınevi değişkenine göre değişmemiştir.

Ünsal ve Güneş (2004), lise 1. sınıf fizik ders kitabını eleştirel olarak incelemiştir. Bu çalışmanın amacı lise 1. sınıflarda 1986-1997 yılları arasında temel ders kitabı olarak okutulmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanmış olan fizik ders kitabının bilimsel içerik, eğitsel tasarım, kitap düzeni, bilgi eksikliği, dil ve anlatım yönlerinden eleştirel bir bakış açısıyla iki fizik alan eğitimcisi tarafından incelenmesidir. Bu ders kitabı, bir kitap inceleme çalışması örneği olarak incelenmiştir. Yapılan çalışma sonunda, geniş kitlelere hitap eden ve bir dönem lise 1. sınıflarda okutulan ve o zamanın beklentilerini karşılayan kitap; belirtilen ölçütler bakımından incelendiğinde, genel olarak yeterli görülmekle birlikte, bir takım sıkıntılar ortaya çıkarılmıştır.

Kavaz (2006), ideal bir fizik ders kitabında bulunması gereken özelliklerin katılımcıların görüşleri ile çoğunlukla örtüştüğünü, çoğu kitap yazarı ve kitap seçen komite üyelerinin görüşlerine göre değerlendirilen kitapların belirlenen kategorilere göre ideal özellikleri taşıdığı ancak değerlendirilen ders kitaplarının öğretene ve öğrencilere göre ideal özellikleri taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kitap kullanımı açısından, öğretmene öğrencilerin kitapları hemen hemen aynı amaçlarla kullandıkları tespit edilmiş; ders kitaplarının farklı kaynaklarla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Taş (2007), "Yeni Sosyal Bilgiler Ders kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı çalışmasının örneklemini, Konya il merkezinde bulunan 153 ilköğretim okulunun % 50'sini oluşturan 76 ilköğretim okulunda görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmen anketi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenler yeni Sosyal Bilgiler ders kitabını tasarım, görsel düzen, fiziksel yapı, dil ve anlatım bakımından olumlu olarak değerlendirirken içerik bakımından kısmen olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

YILDIRIM (2006), “Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Elazığ İli Örneği) adlı yüksek lisans tez çalışmasında, öğrencilerin bir birey olarak hayat ile ilgili kendilerine yönelik tutum geliştirmelerinde, Hayat Bilgisi dersinin temel olduğu noktasından hareketle, Hayat Bilgisi ders kitabının ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1- Öğretmenlerin çoğu Hayat Bilgisi ders kitabının dikiş ve ciltlemesini yetersiz bulmuşlardır.

2- Öğretmenler, Hayat Bilgisi ders kitabında kullanılan renklerin motivasyonun artırdığı görüşündedirler.

3- Öğretmenler, Hayat Bilgisi ders kitaplarında akıcı bir dil kullanıldığı görüşündedirler.

4- Öğretmenler, Hayat Bilgisi ders kitaplarında öğrencilerin kişisel gelişimlerine kısmen yer verildiği görüşündedirler.

5- Öğretmenler, Hayat bilgisi ders kitaplarının öğretim ilkelerine-basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakından uzağa-uygun hazırlandığı görüşündedirler.

ÖZSOY (2007), “İlköğretim 4–5. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitaplarının öğrenci öğretmen ve veli görüşleri bağlamında değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, İlköğretim 4. ve 5. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitaplarının fiziksel özellikleri, içeriği, dil ve anlatım özellikleri ve ders kitaplarında yer alan laboratuvar etkinlikleri hakkında öğrenci, öğretmen ve öğrenci velilerinin görüş ve düşüncelerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bazı bulgular aşağıda verilmiştir:

1-Kitapların kapakları dikkat çekici değildir.

2-Kitapların dayanıklılığı yeterince sağlam değildir.

3-Kitaplarda fiziksel görünümü olumsuz etkileyecek leke, delik ve kir bulunmamaktadır.

4- Yeni basılan ders kitaplarının dayanıklılığının geçmiş yıllara göre daha iyi olduğu söylenebilir.

5- Öğretmenlerin kitabın basımında kullanılan kağıdın kalitesi konusunda daha yüksek beklentileri vardır.

6- Fen ve Teknoloji ders kitabı öğrencilerin yaş, seviye, ilgi ve yaşantılarına kısmen uygundur.

7- Öğretmenler kitapların şekil, grafik ve tabloların öğrenci seviyesine uygun olmadığı görüşündedirler.

8-Öğretmenlerin büyük çoğunluğu kitaplarda önerilen etkinliklerin öğrenciyi araştırmaya kısmen sevk ettiği görüşündedirler.

9-Velilerin çoğunluğuna göre kitaplarda bulunan konu başlıkları açık ve anlaşılırdır.

10-Öğretmen ve öğrencilerin çoğunluğuna göre kitaplarda bulunan resimler, kitaplarda kullanılan metinlerle ilişkilidir.

3. GENEL BİLGİLER

Günümüzde her alanda çok hızlı bir değişim ve gelişimden söz etmek mümkündür. Bu süreçte insan yaşamını olumlu yönde etkileyen gelişimlerin ivme kazanmasında eğitim önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanın bilgiye olan gereksinimi ve bilgiye en kısa yoldan ulaşma isteği de eğitime farklı boyutlar kazandırmıştır. Bireyin bu gelişime ayak uydurabilmesine, gelişim sürecine etkili ve yapıcı bir kişi olarak katılabılmesine, kısaca, bireyde çağın özelliği doğrultusunda davranış formları oluşturabilmesine temel araç eğitimidir denilebilir (Alkan 1996).

Günümüzde, problemlerin üstesinden gelebilecek yeterli sayıda ve kalitede insan gücüne sahip olmak, bilgiyi çok iyi işleyen, verimli ve çağı yakalayan hatta daha ötesinde bir eğitim sistemiyle mümkündür. Fen bilimleri eğitimi böyle bir eğitim sisteminin temel taşlarından birisidir. Bu sebeple Fen bilimleri öğretiminde çağdaş ölçütlere sahip fen öğretim programı, yöntem ve teknikleri, eğitim teknolojileri geliştirmek ve uygulamak gerekir (Duru ve Gürdal, 2002).

Çağa uygun bir eğitim anlayışı içerisinde “Bilimsel Okur-Yazarlık” kavramının da tartışılmasında yarar vardır. Çünkü ülkeler, sürekli değişen ve gelişen yaşam koşulları içerisinde fen bilimleri eğitimi alanında, bireylerini bilimsel okur-yazar yapma gayretindedir (Çepni ve ark. 1997).

3.1. Eğitim

Eğitim, bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlamak ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla davranışlarında istenilen değişiklikler oluşturma etkinliği ve sürecidir. Bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eder. Önce ailede başlayan eğitim, daha sonra okulda ve toplumda devam eder. Bu nedenle yapılış amacı ve yeri söz konusu olduğunda informal ve formal olmak üzere ikiye ayrılır. Örneğin ailenin çocuğuna verdiği eğitim informal özellik göstermektedir. Her ailenin çocuğuna vermek istediği eğitim farklıdır. Oysa formal eğitimde bir bütünlük ve sistemlilik vardır (Kılıç ve ark. 2001). Ülkemizde formal eğitim yasal dayanağını Anayasadan

ve daha sonra ilgili yasalardan alır. Eğitim ve öğretim ile ilgili esaslar 1982 Anayasa'sının 17,27 ve 42. maddelerinde somutlaşmaktadır.

Madde 17. Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Madde 27. Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Madde 42. Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim-öğretim Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetiminde yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldıramaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okullarıyla erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları nedeniyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletler arası anlaşma hükümleri saklıdır. Anayasanın amir hükmü gereğince yapılması öngörülen eğitim ve öğretim 14.06.1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda açıklanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982).

Eğitim, insanlar tarafından oluşturulan, yerine getirdiği sosyal, kültürel, politik ve ekonomik işlevleriyle ülkelerin ulusal birlik, bütünlük, kalkınma ve gelişmesini sağlayan kurumlardan biridir. Eğitimin kurumlar için böylesine yaşamsal işlevlerini

gören cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları kurdukları Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yeni yapısına uygun, bu yapıyı yaşatacak ve geliştirecek, Türk ulusunu çağdaş uygarlık seviyesine ve hatta onun üzerine çıkaracak milli ve çağdaş bir eğitim sistemini de kurmayı ihmal etmemişlerdir (Duman vd., 2001, 1).

Eğitimde davranış değişikliği esastır. Bu değişikliğin gerçekleşmesi için uygun strateji, yöntem ve tekniklerin doğru belirlenmesi gerekir. Strateji, yöntem ve teknikler, hedef ve davranışlara göre belirlenmelidir. Öğretim araçları, kullanılması gereken, strateji, yöntem ve tekniklerin başarılı bir şekilde uygulanması sırasında ihtiyaç duyulan materyallerdir (Kılıç ve Seven, 2002, 17).

3.2. Bilim

Bilimin çeşitli tanımları vardır. Bilim adamlarına göre bilim, yeni bilgi üretme sürecinde, bilginin kaynağını düşünme, mevcut bilgi birikimlerini anlama ve kullanma, ortaya konulan hipotezlerin denenmesi sırasında kullanılan araştırma yolu ve yöntemlerine denir.

Bilim; bilimsel yöntemleri kullanarak ve doğru düşünerek, sistemli ve düzenli bir şekilde bilgiyi elde etme, doğruyu araştırma ve evreni tanımlama çabalarına denir (Çepni, 2005).

İnsanoğlu varlığını sürdürebilmek için çevresiyle etkileşimde bulunmaktadır. Bu etkileşim sonucunda çevreden yeni bilgiler öğrenerek ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Bunu yaparken de etkileşim hâlinde bulunduğu çevreden faydalanmaya çalışmaktadır. Bunun için de bu bilgiler sistemli bir hâle getirilmiştir. Bu sistemli bilgiler bütününe bilim denir (Türkoğlu ve ark., 2002).

Bilim, bilimsel yöntemler kullanılarak doğru düşüncelerle doğru bilgiyi elde etmek, araştırmak, bulunan bilgileri sistematik bir hâle getirmek, evreni anlamaya ve tanımlamaya çalışmak olarak tanımlanabilir. Bilimde çeşitlilik, süreklilik yenilik, objektiflik, tekrarlanabilirlik vardır (Ayas ve ark., 2005).

3.3. Fen Bilimi

Fizik, kimya, biyoloji gibi bilimlere genel olarak fen bilimi denir. Fen bilimlerindeki gelişme ve değişimler bir toplumun sosyal ve ekonomik yaşantısını da değiştirmektedir. Bu bilimlerin gelişmesine paralel olarak teknoloji de hızla gelişmektedir (Akgün, 2001).

Fen bilimleri, insanların çevreleriyle etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan sistemli bilgilerle, bu bilgilerin geliştirildiği yeni bilgilerin üzerine konulduğu bilgiye ulaşma yollarını içermektedir (Demirbaş ve Yağbasan, 2004).

Fen bilgisi bilim ve teknolojinin temelini öğretildiği bir alandır. Fen bilgisi iyi bir eğitimin temelidir. Fen bilgisi sayesinde insanlar zihinsel ve yaratıcılık yönünden gelişmektedir. Bunun için, fen bilgisi öğretiminde çağdaş kuramlar uygulanmalıdır. Bu alanın öğretim uygulamalarında yapısalcı kuram kullanılmalıdır.

Bunun sayesinde, okullarımız bilim ve teknoloji yönünden hızla gelişen topluma ayak uydurabilir (Ayas ve ark.1993).

MEB – UNICEF tarafından hazırlanan fen bilgisi öğretmen kılavuzunda fen, insanın çevresinde meydana gelen olayları sistemli ve amaçlı bir şekilde keşfettiği, olaylar arasında bağlantılar kurarak ve bilgileri birleştirerek elde ettiği doğru bilgiler topluluğu şeklinde tanımlanmaktadır (Tatar ve Kuru, 2006).

3.4. Fizik Niçin Öğretilmeli?

Fizik, evrenimizdeki doğal olayların anlaşılmasıyla ilgili deneyler, gözlemler ve nicel ölçümlere dayanan temel bir bilim dalıdır. Fizik, doğayı anlama, doğal olayların neden ve sonuçlarını öğrenme ve bunları matematiksel metotlarla ifade etme işidir. Burada amaç doğaya insanlığın yararına olacak şekilde yön verebilmektir. Tüm doğa bilimlerinin kaynağı fiziktir ve tüm mühendislik dalları fizik prensiplerini kullanır.

Fen bilimlerinin ve ona dayalı olarak üretilen teknolojinin toplumların gelişmesine sağladığı katkılar sayılamayacak kadar çoktur. Bu nedenle fen bilimlerinin ve onun eğitiminin önemi gittikçe artmaktadır. Fen bilimleri eğitiminde

en büyük gelişme İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanmıştır. Rusya'nın, 1957'de ilk uyduyu uzaya fırlatması, gelişmiş batı ülkelerini harekete geçirdi. Teknolojik yarışta geri kalmak istemeyen bu ülkeler, çareyi fen bilimleri eğitimi-öğretimine çok önem verilmesinde ve yeni yaklaşımlarla çağdaş hale getirilmesinde görmüşlerdir.

Bilimsel okur-yazarlık; fen bilimlerinin doğasını bilmek, bilginin nasıl elde edildiğini anlamak, fen bilimlerindeki bilgilerin bilinen gerçeklere bağlı olduğunu ve yeni kanıtlar toplandıkça değişebileceğini algılamak, fen bilimlerindeki temel kavram, teori ve hipotezleri bilmek ve bilimsel kanıt ile kişisel görüş arasındaki farkı algılamak olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel okur-yazar niteliğine sahip bireylerden oluşan toplumlar hem yeniliklere kolayca uyum sağlar hem de kendileri yeniliklere önderlik edebilirler (Ayas ve ark. 1993).

Öğrenci, fizikteki ve kimyadaki bilgilerin soyut olmadığını, aksine kendi yaşantılarıyla direkt olarak ilişkili olduğunu algımlarsa, ona karşı ilgi ve tutumları artacağı için bu bilimi hissederek öğrenir. Hatta bu ilişkilendirme, öğrenmelerini kolaylaştırabilir. Ortaöğretimde fen bilimlerinin okutulmasının temel gerekçelerinden biri de, öğrencilerin çok büyük bir kesiminin ya lise öğreniminden sonra eğitimlerine devam etme şansı bulamamaları ya da sosyal bilimlerde eğitimlerine devam etmeleridir. Yani, bilimsel okur-yazarlığı bütün topluma yaymak için ilkokulda çok basitçe değinilen fizik ve kimya kavramları ve onların teknoloji ve toplumla ilişkileri orta öğretim boyunca etkili bir şekilde verilerek bütünlük sağlanmalıdır. Bu yaklaşım yukarıdaki paragraflarda verilen görüşleri de destekler.

Kısaca, günümüz insanının hayatının her safhasını etkileyen teknolojik gelişmeleri algılayıp yorumlayabilmesi için temel bir fizik genel kültürü eğitiminden geçirilmesinin gerekliliği açıkça görülmektedir. Böylece, bireyler bilimin değerini anlar ve ona karşı pozitif bir tutum geliştirir, teknolojinin toplumsal yaşantı üzerindeki etkisini anlar ve en önemlisi bilim-teknoloji ve toplum arasındaki ilişkiyi ve birbirlerini nasıl etkilediklerini merakla izler. Bunun yanında, fen bilimleri eğitiminden geçen öğrenciler bilimsel süreç becerileri geliştirirler ve bunları daha sonraki yaşantılarının değişik aşamalarında kullanarak hayatlarını kolaylaştırırlar (Çepni ve ark. 1997).

Günlük hayatımızda karşılaştığımız, kullandığımız ve gözlemlediğimiz birçok durum, fizik ile ilgilidir. Fizik öğrencilerin hayatına o kadar girmiştir ki; dünyada nereye giderseniz gidin, canlılar, yeryüzü, gökyüzü, hava, su, ısı, ışık, yerçekimi vs. gibi konular olarak daima öğrencilerin çevresinin ayrılmaz bir parçasını teşkil etmektedir. Ülkemizde üniversite sınavlarında fizik sorularını cevaplama yüzdesi çok düşüktür. Üniversiteye lisans eğitimi için gelen öğrencilerinin fizik alanında yeterli temele sahip olmadıkları görülmektedir. Bu eksiklik lisans eğitiminde öğrencilerin ve eğitimcilerin karşısına bir problem olarak çıkmaktadır. Bu durumun düzeltilmesi için orta dereceli okullarda çalışan fizik öğretmenleri lise fizik müfredatında yer alan konuları anlatırken bilişsel gelişim basamaklarını göz önünde bulundurmaları gerekmektedir (Aycan ve ark. 2000).

3.5. Fizik Öğretiminin Genel Amaçları

– Fiziğin çok yaygın olan uygulamalarını daha iyi anlamalarına imkan sağlayacak temel kavramları ve kanunları öğretmek,

– Fizik olayları üzerinde bizzat inceleme, gözlem ve deney yaptırmak suretiyle araştırma yollarını kavramalarına, pozitif ve bilimsel bir görüşe sahip olmalarına imkan ve zemin hazırlamak,

– Fiziksel olayları derinliğine ve kapsamlı düşünebilmek, onlara nüfuz etmek,

– İlerde temel bilim dallarında yapacakları öğrenim için gerekli bilgi, tavır ve mahareti kazanmalarını sağlamak,

– Öğrenme yollarını öğretmektir (MEB Teb. Der. Sayı 2359).

Açıklamalar :

1. Öğrenciler ferdi çalışmalara yönlendirilmeli, konuların daha yakından incelenmesi ve deney sonuçlarına dayanarak bilimsel düşünme ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı öğretilmelidir.

2. Bugüne kadar elde edilen bilimsel buluşları yapan kişilerin ne kadar basit araçlar kullandıkları, imkanlarının çok az oluşu hatırlatılmalı, bunların

üstünlüklerinin sadece bilimsel uygulama ve düşünme kabiliyeti kazanmış sabırlı, çalışkan, olaylarla yakından ilgilenen kişiler olduklarını gösteren örnekler vererek, kendilerine, aynı sabır ve metotlu çalışmalarla bir takım bulgulara varabilecekleri inancı ve cesareti verilmelidir.

3. Öğrencilere, bilimin değiştirilemeyen kesin gerçeklerden ibaret olmadığı, bilginin her zaman yeniden gözden geçirilebileceği, yeni denemelerden elde edilecek yeni verilerden yeni sonuçlarla veya yorumlarla varılabileceği fikri verilmeli ve bilimin ancak bilimsel metotlarla elde edilen verilerin çeşitli şekillerde yorumlanması, genelleştirilmesi ve yayılması suretiyle gelişeceği görüşü kazandırılmalıdır.

4. Teknolojik gelişmelere temel teşkil eden “Transistörler” ve “Lazer gibi konular üzerinde ayrıntılı bilgiler verilmelidir.

3.6. Ders Kitaplarının Önemi

Planlı ve programlı olmayan hiçbir öğrenme etkinliği eğitim programının kapsamı alanına giremez. Planlı ve programlı eğitim çalışmalarında en belirleyici araçlardan birisi de ders kitaplarıdır (Aşçı ve ark. 2005, s.2).

Ders kitapları, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenmesine kaynaklık eden en önemli öğretim materyalidir. Ders kitapları öğretim programlarının uygulanması niteliğindedir (Kılıç ve ark. 2001).

Ders kitapları eğitim ve öğretimin vazgeçilmez basılı eğitim araçlarıdır. Her kademedeki öğrenciler tarafından kullanılması zorunlu olan eğitim araçlarının bir takvime bağlı olarak hazırlanıp bastırılması ve okullarda öğretime başlamadan önce öğrencilere ulaştırılması şarttır (Turgut 1996).

Ders kitapları, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenmesine kaynaklık eden en önemli öğretim materyalidir. Ders kitapları öğretim programlarının uygulanması niteliğindedir (Kılıç ve ark. 2001).

Geleneksel eğitim ve öğretim kurumlarında kitap bir amaçtır. Esnek programlarda çalışan çağdaş eğitim ve öğretim kurumlarında ise öğretmen ve öğrenciler sınıf içi etkinlikleri değişik kitaplardan yararlanarak tasarlar,

gerçekleştirir, değerlendirir ve geliştirirler. Burada asıl hedef kitapların içeriklerini bir eğitim ve öğretim döneminde işlemek değildir. Kitabı çalışmalarda araç olarak kullanmaktır. Asıl amaç öğrencinin sınıfça belirlenen konuların işlenmesi için gerekli materyali birinci kaynaktan edinmeyi öğrenmeleri ve özgün materyaller geliştirebilmeleridir. Bu da ancak, günümüzde öğrencilerin çok boyutlu düşünmeleri ve çağdaş eğitim teknolojilerinden yararlanmaları ile mümkündür (Coşkun 1996).

Littman ve Connaway (2004), yaptıkları çalışmada, günümüzde ders kitaplarının yerini internet kitaplarına bıraktığı, yazılı ders kitapları ile internet kitapları arasında güçlü bir ilişki kurulduğu, internet kitapları ile ders kitapları arasında bazı bağdaşmazlıklar olsa bile, internet kitaplarının akademik araştırma laboratuvarlarında önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir.

Ders kitapları eğitim soyut amaçlarının somut bir yansımasıdır ve dolayısıyla öğretimi belirleyen ve yönlendiren bir eğitim aracıdır. Ders kitabı kısa, öz, öğrenci yaş ve bilgi seviyesine uygun genel bilgileri içeren, ayrıntıya girmeyen temel kitaptır (Aktaran Aydoğdu, 2004: 57)

Etkili bir ders kitabı birçok özelliği beraberinde getirir. Öncelikle ders kitabı öğrencinin ilgisini çekmeli, öğrencide derse karşı bir ilgi uyandırmalı ve öğrencinin okuma hevesini artırır özellikte olmalıdır. Etkili bir ders kitabı öğrencinin öğrenmesi için fırsatlar sunabilmeli, çocuğun kitapla bağlantısını kuvvetlendirmelidir. Ders kitaplarında düşünme becerisi, problem çözme becerisi ve eleştirci düşünmenin gelişimi göz önüne alınmalıdır (Kılıç ve ark. 2001).

Köseoğlu ve arkadaşlarına (2003) göre, bir ders kitabında yazıların okunabilirliğine ve kitaptaki şekil, resim ve görsel öğelerin anlaşılabilirliğine dikkat edilmelidir. Ayrıca öğrencilerin ve öğretmenlerin ders kitaplarından beklentileri şu şekildedir:

Öğrencilere göre: Kitaplar okumak için kolay ve ilgi çekici olmalıdır. Kitaplar büyük ve ağır olmamalıdır.

Öğretmenlere göre: Kitaplar anlaşılabilir ve ilginç olmalı. Kitaplar farklı öğrenciler ve durumlar için öğretmene esneklik sağlamalıdır.

İşte bu beklentiler sonucunda kitabın eğitsel tasarımı yani kitabın içeriği önem kazanmaktadır. Programın uygulanması bakımından ders kitabının en önemli özelliği konuların içeriğinin düzenlenmesidir. Konuların içeriği, belirlenen amaçlara ve öğrenci davranışlarına “ne ile” ulaşılacağını, yani “ne öğretelim” sorularına cevap vermelidir (Kılıç ve ark. 2001). Bu ilkelere ilave olarak içerik düzenlenirken;

- Bilgi ve öğrenme teorilerinin uygun olarak örgütlenmesine,
- İçeriğin açıkça ifade edilmiş ve birbiri ile tutarlı olmasına,
- Öğrencinin bilgi yapısına uygun olmasına,
- Öğrenme öğretme etkinliklerinin seçilmesinde ve örgütlenmesinde gelişim, öğrenme ve öğretme kuramlarının yol gösterici ilkelerinin dikkate alınmasına,
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmasına,
- Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılar nitelikte olmasına özen gösterilmelidir (Kılıç ve ark. 2001, s.104).

Her seviyedeki fen ders kitaplarında görsel öğeler sıkça kullanılmaktadır.

Hatta çoğu fen ders kitabının, bir tek sayfasında bile birkaç resme veya diyagrama rastlamak mümkündür. Çünkü görsel öğeler, öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağlar ve öğrendiklerini kalıcı hale getirir (Iding 2000).

Bir kitabın okunabilirliği, okuyucu tarafından anlaşılabilir ve okunabilir olmasına bağlıdır. Kısa cümleler hatta çekirdek (yalnızca isim ve yüklemden oluşan) cümleler öğrenciler tarafından, karmaşık cümlelerden çok daha kolay anlaşılacaktır. Neden-sonuç ilişkilerini içeren yapılar cümlenin çekirdek kısmından sonra kullanılmalıdır. Noktalama işaretlerinin az kullanılması öğrencilerin metindeki anlamları daha kolay çıkarabilmelerini sağlar. Bunun yanı sıra paragraf formatındaki değişiklikler metinleri daha etkili kılar. Okunabilirlik formülleri kitapların okunma seviyesini tahmin etmek ve kitabın yapısını gözlemlemek için sıkça kullanılır. Kitapların okunma seviyesi bu kitapta kullanılan cümlelerin uzunluğuna ve kelimelerin zorluğuna (karmaşıklığına) bağlıdır (Soyibo 1996).

Ders kitaplarında bulunması gereken diğerk bir özellik ise soruların türü ve kullanıldığı yerin önemidir. Sorular öğrenmeyi ve öğretmeyi değerlendirmede kullanılan en önemli araçlardır (Köseoğlu ve ark. 2003).

Ders kitaplarında bulunması gereken diğerk bir önemli özellik ise anlatılan konuların o konularla ilişkili deneysel aktiviteler ile kuvvetlendirilmiş olmasıdır.

Gunstone ve Champagne (1990) laboratuvar deneylerinin, öğrencilerin zihninde bilişsel çatışma yaşatarak onların kendi kavramlarının sınırlılıklarını idrak etmesi için yeterli bir aktivite olduğuna inanır. Öğrenciler de kavramsal değişim yolu ile anlamlı öğrenmeyi sağlamak için ders kitaplarına deneysel aktiviteler dahil edilmelidir.

Fizik dersi çoğu öğrenciye göre anlaşılması zor olan, soyut ve karmaşık bilgilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin bu yargıya varmalarında mevcut fizik ders kitaplarının biçimsel görünümü, yapısı ve konuyu sunuşu önemli rol oynamaktadır.

Birçok gelişmiş ülke, bireylerini fen bilimleri okur-yazarı yapma gayretindedir. Bundan dolayı son yıllarda fen bilimleri eğitimine özel önem vermeye başlanmıştır.

Bu eğitim yaklaşımının etkileri ülkemize de ulaşmıştır. Bunun sonucunda çok sayıda fen bilimiyle ilgili yeni ders kitabı yazılmıştır (Ayvacı ve ark. 1999).

Fizik eğitimi veren öğretmenlerin geleceğin araştırmacı ve bilim adamlarını yetiştirirken, öğrencilerin bu derse karşı olan önyargılarını yıkmaya yönelik bir eğitim vermesi, ayrıca eğitim-öğretim için en uygun metotları ve ortamları kullanması gerekir.

Fizik eğitimcileri, öğrencilere “Fiziğin yaşantılara olumlu katkılarını” hissettirmelidir. Fizik dersi kişinin yaşantısını etkilediği ölçüde önem ve değer taşıyıcı cümlesi dikkate alınarak fizik dersinin somutlaştırılması, ilgi çekici duruma getirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin daha çok soyut bilgiler topluluğu olarak gördüğü fizik dersi, her türlü laboratuvar imkanları, eğitim teknolojisi ve çağa uygun öğretim metotları ile öğrencilere sunulmalı ve böylece öğrencilerin dersi daha kolay algılamaları sağlanmalıdır. Ancak bu sayede öğrencilerin fizik dersine karşı önyargıları yok edilebilir ve beklenen başarıya ulaşılır (Aycan ve ark. 2000).

Öğretmenler, dersini cazip hale getirmek ve öğrenci etkinliğini sağlamak amacıyla fizikteki gelişmelerin toplum hayatımıza katkıları üzerinde durmalıdır.

Aynı zamanda fizik ders kitaplarının çağa uygun, toplumun ve bireyin ihtiyaç ve isteklerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi de gerekmektedir. Bununla birlikte liselerde hangi ders kitabının okutulacağına zümre öğretmenler kurulu karar vermektedir (Resmi Gazete, Sayı 23431) (EK-2) (EK-3). Bu karar sürecinde hangi ölçütlerin kullanılacağı açık olmadığı gibi kişiden kişiye de değişmektedir. Bu amaçla hazırlanmış ve öğretmenlerin kullanımına sunulmuş standart bir değerlendirme ölçeği mevcut değildir (Çepni ve ark. 2001).

3.7. Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği

Ülkemizde Talim ve Terbiye Kurulunun belirlediği genel ölçülere göre ders kitapları geliştirilmektedir (Resmi Gazete, Sayı 7981). Geliştirilen ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin yapılan bazı araştırmalarda, birçok ders kitabının farklı yazar adlarıyla ancak bir öncekilerin taklidi olacak tarzda yeniden yazıldığı ve önceki bilimsel ya da matematiksel hataların bile aynen tekrar edildiği ortaya çıkarılmıştır.

Aynı şekilde Ayvacı ve arkadaşları (1999) tarafından fizik ders kitaplarını değerlendirmek için yapılan bir araştırmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkiye'deki öğretim kurumlarında ders kitabı olarak okutulacak kitapların genel özellikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından tespit edilmektedir. Hazırlanan kitaplar inceleme komisyonları tarafından incelendikten sonra, uygun görüldüğü takdirde 5 yıl süreyle ders kitabı olarak okutulmak üzere kabul edilmektedir. Belirlenen özellikler daha çok kitapların fiziksel özelliklerini ön planda tutmaktadır. Ders kitabının içerik yönünden değerlendirilmesi komisyon üyelerince farklılıklar gösterebilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 5. maddesinde ders kitaplarında aranacak nitelikler şu şekilde sıralanmaktadır.

- 1) Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içermez.

2) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

3) Temel insan haklarına aykırılık taşımaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermez.

4) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.

5) Reklam niteliğinde öğeleri içermez.

Ders kitapları, Ders Kitaplarında aranacak nitelikler ile yayın evlerinde aranacak şartlar, ders kitaplarının hazırlanması, incelenmesi, değerlendirilmesi ve eğitim araçlarının seçimine ilişkin yönergede belirtilen hükümlere uygun olarak hazırlanır. Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları yönetmeliği kitapların hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili esas ve usuller yönergesinin (T.Dergisi 2434), 5. maddesinde kitapların özelliklerine ilişkin ayrıntılı ölçütler bulunmaktadır. Bu yönergeye göre;

a) Kitaplar ders programına uygun olarak hazırlanır. Ders kitabı yazar veya yazarlarının, ders programı ve ders kitabı ile branş ilgisinin veya yakınlığının olması gerekir. Ders kitaplarında, yazar veya yazarlardan başka grafiker, tasarımcı, resimleyen ile dil ve imlâ kuralları yönünden inceleyen gibi elemanların isimlerine de yer verilir.

Ayrıca ders kitaplarında;

1) Konular, günlük hayatla bağlantılı olarak bilimsel, doğal, sosyal, estetik, ekonomik ve kültürel boyutları içinde ele alınır. Sınıf veya dönem seviyelerine göre öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak ve onlara günlük hayatlarında uygulama imkânları sağlayacak konular veya üniteler halinde işlenir.

2) Her ünite veya konu; problemleri belirtme, araştırma, inceleme ve gözlem yolu ile problemleri sıralama, gerekli deneyleri yapma, bu deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek genelleme yapma şeklinde sıralanan bilimsel düşünme metodunu kuvvetlendirecek şekilde işlenir.

3) Öğrencilerin gelişim basamakları dikkate alınarak seviyelerine uygun dil ve ifade kullanır.

b) Kitaplarda, konular sistemli bir şekilde işlenir.

Bunun için;

1) Dersin özelliğine göre bölümler veya ünitelerle konular arasında hacim bakımından, programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur. Kitapların forma sayısı, dersin özelliğine, sınıf ve dönem seviyesine göre öğretim programında belirtilir.

2) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

3) Programda belirlenen eğitim-öğretim ilkelerine uyulur.

4) Kazandırılacak esas davranış, bilgi ve beceriler, mümkün olduğu kadar sınıf veya dönem seviyesine göre kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir. Temel bilgileri, kazandırmak için açıklamalara gerek duyulursa, bu bilgilerin açıklanmasına yetecek kadar ayrıntılara yer verilir. Gereksiz bilgilerden kaçınılır.

5) Konuların işlenmesinde, aynı sınıf veya dönemde okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Önceki sınıf veya dönemlerin konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantı, kurulur. Ayrıca, sonraki sınıf veya dönemlere hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.

6) Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının, öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilir. Ayrıca, gezi, gözlem, deney, araştırma ve ödevler arasında ilişki ve uygunluk sağlanır.

7) Metinlerde doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılır.

c) Kitaplardaki konular, öğretime yardımcı unsurlarla beslenerek daha anlaşılır hale getirilir. Bunun için;

1) Kitaplarda; öğrencileri çalışmaya, araştırmaya, gözlem ve deney yapmaya ve düşünmeye özendirici, yönlendirici hazırlık soruları, araştırma konuları, deneyler ve işlemler yer alır. Ayrıca, her bölüm veya ünite sonunda, dersin özelliğine göre değişik ölçme araçlarının kullanıldığı değerlendirme sorularına yer verilir.

2) Kitaplarda; konuları açıklayıcı resim, fotoğraf, tablo, grafik, şema, plân, harita ve benzeri öğretime yardımcı unsurlar bulunur. Bunlar, metinlerin kolay kavranmasını sağlayacak biçimde, uygun yerlere konur ve gerekli açıklamalar yapılır. Ayrıca, kitaplarda öğrencileri millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede, yol gösterici ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdireci okuma parçalarına yer verilir.

3) Aynen yazılması gereken yabancı kelimelerin yanlarında parantez içinde Türkçe okunuşları da gösterilir.

4) Her kitabın, programlarda belirtilen hususlara ilave olarak başında ve sonunda yer alması gerekenler, “Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller” içerisinde belirlenir ve Tebliğler Dergisi’nde yayımlanır.

d) Kitaplar, estetik bakımdan yeterli ve göz sağlığına uygun olur. Bunun için;

1) Kitaplar, mümkün olduğu kadar kaliteli kâğıda basılır.

2) Resim, fotoğraf, grafik, şema, plân, harita ve benzeri unsurların yerleştirilmesinde, görünümün yanı sıra, eğiticilik ve öğreticilik vasfına da önem verilir. Baskıların açık, net, estetik ve anlaşılır olması sağlanır.

3) Kitaplar kullanılabilir ve korunabilir nitelikte hazırlanır.

Yönergede sıralanan özelliklere sahip kitaplar, MEB Talim ve Terbiye Kurulu’nca 5 yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmektedir. Kurulca kabul edilen ders kitapları, okullarda kullanılmak üzere seçilirken MEB Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 23. maddesi uygulanmaktadır. Bu maddeye göre;

Madde 23- (Değişik: 12.8.1998/23431 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının seçiminde aşağıdaki yol izlenir:

a) Kurulca kabul edilen ders kitaplarının yayımlandığı Tebliğler Dergisinin her öğretmen tarafından incelenmesi okul yönetimince sağlanır.

b) İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları, ilgili sınıf ve branş öğretmeni tarafından seçilir. Sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni, seçtikleri kitapların seçme gerekçeleri konusunda zümre öğretmenler kuruluna bilgi verirler. Bu toplantıya okul-aile birliği başkanı ya da uygun göreceği üyelerin katılması sağlanır. Sınıf ve branş öğretmeni, seçtiği kitap listesini gereği için okul müdürlüğüne sunar (EK-2).

c) Okul yönetimleri, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen ders kitapları çeşitlerinin okul ve sınıf kitaplıklarında bulundurulmasına özen gösterirler.

d) (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bakanlık, (Değişik ibare : 18.5.2006/26172 RG) resmî ilköğretim ve ortaöğretim kurumları öğrencileri için belirleyeceği derslerin kitaplarını satın alabilir. Bu ders kitaplarının seçiminde, Yönetmeliğin kitapların seçimine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Bu husustaki Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği ve ilgili değişiklikler EK-3 de verilmiştir.

4. MATERYAL VE METOD

4.1. Araştırmanın Önemi

Fizik öğretiminde, fizik ders kitapları en sık kullanılan öğretim materyallerinden birisidir. Öğrencilerin toplumda söz sahibi olabilecek özelliklerle donatılması onlara sunulacak kaliteli eğitim ve kaliteli ders kitapları sayesinde gerçekleşecektir. Öğrencilerin; toplumsal yönden eğitilmeleri, fiziksel okur-yazar olmaları ve bilimsel düşünme yeterliliklerinin artırılması için iyi hazırlanmış bir fizik ders kitabına ihtiyaç vardır.

Ders kitaplarının öğrenme süreci içerisindeki önemli etkisi iyi bilinmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için ders kitaplarının yapısal yönden belli bir düzen içinde hazırlanmış olması gereklidir. Öğretmen ve öğrenciler için hazırlanan ders kitaplarında, özellikle öğrencilerin bir konuyu okuyarak öğrenmesi, içeriği anlaması, kitapta verilen diğer etkinlikleri yapması beklenir. Bu nedenlerle lise fizik ders kitaplarında çok sayıda şekil ve resimler bulunmaktadır. Ülkemizde en etkili öğretim materyallerinden birisi olarak kullanılan lise fizik ders kitaplarının belirlenen hedefler dahilinde öğretim süreci içerisinde öğrenciler üzerinde ne derece etkili olduğunu araştıran çalışmalarına çok az rastlanmaktadır.

Günümüzde lise fizik ders kitaplarını yapısal yönden inceleyen araştırmalar artırılmalı ve kitaplar hazırlanırken bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar da dikkate alınmalıdır. Böylece öğrencilerin başarısı artacak ve fizik öğretimi daha etkili hale getirilebilecektir.

Ülkemizde piyasada bulunan ders kitapları incelendiğinde çok iyi sonuçlar alınmamaktadır. Birçok araştırmacı son zamanlarda ders kitabı değerlendirme ölçekleri konusuna özel önem verilmesi gerektiğini savunmaktadır (Ayvacı, Çepni ve Akdeniz 1999).

Keleş (2001), hazırladığı 75 soruluk likert tipi değerlendirme ölçeğini 60 fizik öğretmeni ve bu öğretmenlerin kullandığı farklı kitaplar üzerinde uygulamıştır. Ancak şu

ana kadar yapılan çalışma ve araştırmalarda aynı ders kitabına ait araştırma sonuçları değerlendirilip sonuçlandırılmamıştır.

Bu sebeplerden dolayı “Milli Eğitim Bakanlığı’na yayınlanan Lise Dördüncü Sınıf Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı bu çalışmanın yapılması eğitim-öğretim açısından önem taşımaktadır.

4.2. Araştırmanın Amacı

Bir ders kitabı değerlendirme ölçeği kullanarak, Milli Eğitim Bakanlığı’na yeni programa göre hazırlanmış Fizik 12 Ders Kitabının görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden ölçeğe uygun olup olmadığını araştırmak. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin kitap hakkındaki görüşleri ile eğitim düzeyleri, hizmet süreleri ve görev yaptıkları lise türü arasındaki ilişkiyi incelemek.

4.3. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Konya ili merkez ilçelerinde 12. sınıfta görev yapan fizik öğretmenleri oluşturmaktadır.

4.4. Örneklem

Örneklem Konya ili merkez ilçelerindeki bazı liselerin 12. sınıflarında görev yapan fizik öğretmenleridir. Örneklem seçiminde okulların farklı semtlerde ve geniş bir yelpazede olmasına dikkat edilmiştir. Toplam 24 lisede 48 fizik öğretmenine, okuttukları 12. sınıf fizik ders kitabını hazırlanan likert tipi ölçeğe göre web ortamında değerlendirmeleri istenmiştir.

4.5. Değerlendirme Ölçeği

Çalışmada kullanılan fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği Çepni ve Keleş (2001) ile Çakır(2006) tarafından yapılan çalışmalardan alınmıştır (EK-1).

Ölçek 5'li likert tipi 85 sorudan oluşmuştur. Kullanılan ölçek gereği, değerlendirmeye alınan herhangi bir fizik ders kitabı görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden en az 85, en fazla 425 puan alabilmektedir. Kullanılmakta olan ölçeğin güvenirlik katsayısı $\alpha = 0,983$ olarak hesaplanmıştır.

4.6. Verilerin Toplanması

Anketlerin uygulanması araştırmacı ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından web ortamında gerçekleştirilmiştir. Örneklem olarak seçilen Konya ili merkez ilçelerinde, Lise 4. sınıf fizik dersini okutan öğretmenlere çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın amacı, önemi ve yöntemi öğretmenlere anlatılmış, anketi rahat ve sakin bir ortamda cevaplamaları için bir hafta süre verilmiştir.

4.7. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan fizik öğretmenlerinin, hazırlanan anketi cevaplarırken, gerekli özeni gösterdikleri ve objektif davrandıkları varsayılmıştır.

2. Fizik öğretmenlerine, anketi cevaplamaları için verilen sürenin yeterli olduğu düşünülmüştür.

3. Öğretmenlerin ders kitabını bilinçli kullandıkları; kitapta var olan olumlu ya da olumsuz nitelikleri kolayca tespit edebilecekleri kabul edilmiştir.

4.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmada 48 fizik öğretmeni ile çalışılmıştır.

2. Araştırma Konya merkez ilçelerindeki ortaöğretimde görev yapan Lise 4.sınıf fizik dersine giren bazı öğretmenler ile sınırlandırılmıştır.

3. Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığınca 2008 yılında yazdırılan Ortaöğretim Fizik 12 (Karaaslan ve arkadaşları) kitabı kullanılmıştır.

4. Araştırma sonuçları SPSS 15.0 For Windows programı ile analiz edilmiştir.

4.9. Araştırma Yöntemi

Araştırmada kaynak taraması yapılarak kullanılacak ölçek (anket) hazırlanmıştır. Bunun için Çepni ve Keleş'in geliştirdiği 75 soruluk ölçek ile Çakır tarafından geliştirilen 80 soruluk ölçeklerden faydalanılmıştır. Her iki ankettten seçilen 85 soruluk görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirmesini kapsayan bir ölçek, danışman Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sarıkoç rehberliğinde düzenlenmiştir.

Geliştirilen bu ölçek örneklem olarak seçilen 24 lisedeki 48 fizik öğretmenine web ortamında dağıtılmış ve gerekli bilgiler verilerek Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yazdırılan Lise Fizik 12 Ders Kitabının değerlendirilmesi istenmiştir. Bir hafta sonunda öğretmenlerden kitabı değerlendirme sonuçlarına göre cevapladıkları anketler toplanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 15.0 For Windows programı yardımı ile çeşitli yönlerden analiz edilmiştir.

4.10. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Lise dördüncü sınıf Fizik ders kitabını okutmakta olan 48 fizik öğretmenine verilen ölçek 85 adet 5'li likert tipi sorudan oluşmaktadır (EK-1). Ölçeğin değerlendirilmesinde 425 puan esas alınmıştır. Aynı kitap üzerinde inceleme yapan farklı liselerde, farklı eğitim düzeylerine, farklı mesleki kıdeme sahip 48 fizik öğretmenin vermiş olduğu puanlar, bilgisayar ortamında SPSS 15.0 For Windows istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın istatistiksel analizi aşamasında uzman danışmanlığına başvurulmuştur.

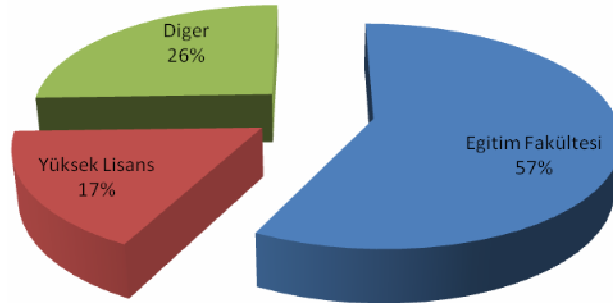
5. BULGULAR VE YORUMLAR

Ölçekteki sorulan sorulara öğretmenlerden 5 seçenektan birini seçerek cevaplamaları istenmiştir. Kesinlikle katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, kararsızım 3, katılıyorum 4, kesinlikle katılıyorum 5 puan olarak belirlenmiştir. Tablodaki “N” sütunu ilgili seçeneğe cevap veren öğretmen sayısını, “%” sütunu ilgili seçeneğe cevap veren öğretmenlerin yüzdesini ifade etmektedir.

Tablo 5.1. Öğretmenlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

	N	%
Eğitim Fakültesi	27	57,4
Yüksek Lisans	8	17,0
Diğer (Eğt. Enst., Yük. Öğr. Oku., Doktora)	12	25,5
Toplam	47	100,0

Öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre dağılımları Tablo 5.1’deki gibidir. Buna göre %57’sinin Eğitim Fakültesi mezunu, %17’sinin Tezli Yüksek Lisans mezunu, % 26’sının ise eğitim enstitüsü, yüksek öğretmen okulu ve doktora mezunu olduğu görülmektedir. Bir öğretmen bu bölümü boş bırakmıştır.

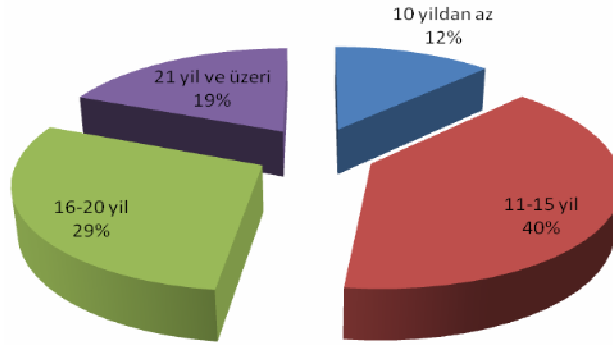

Şekil 5.1. Öğretmenlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Tablo 5.2. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları

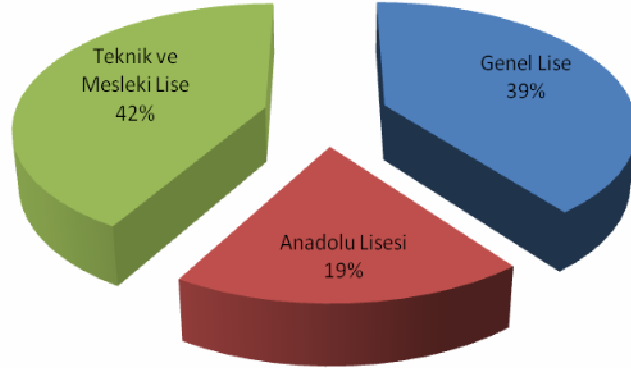
	N	%
10 yıldan az	6	12,5
11-15 yıl	19	39,6
16-20 yıl	14	29,1
21 yıl ve üzeri	9	18,8
Toplam	48	100,0

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre dağılımları Tablo 5.2'deki gibidir. Buna göre öğretmenlerin %12'sinin 10 yıldan az, %40'ının 11-15 yıl, %29'unun 16-20 yıl, %19'unun 21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 5.2. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları**Tablo 5.3. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Lise Türüne Dağılımları**

	N	%
Genel Lise	19	39,6
Anadolu Lisesi	9	18,8
Teknik ve Mesleki Lise	20	41,6
Toplam	48	100,0

Öğretmenlerin görev yaptıkları liseye göre dağılımları Tablo 5.2'de incelenmiştir. Buna göre %39'unun genel lise, %19'unun Anadolu lisesi, %42'sinin Teknik ve Mesleki lisede görev yaptıkları görülmektedir.

Şekil 5.3. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Lise Türlerine Göre Dağılımları

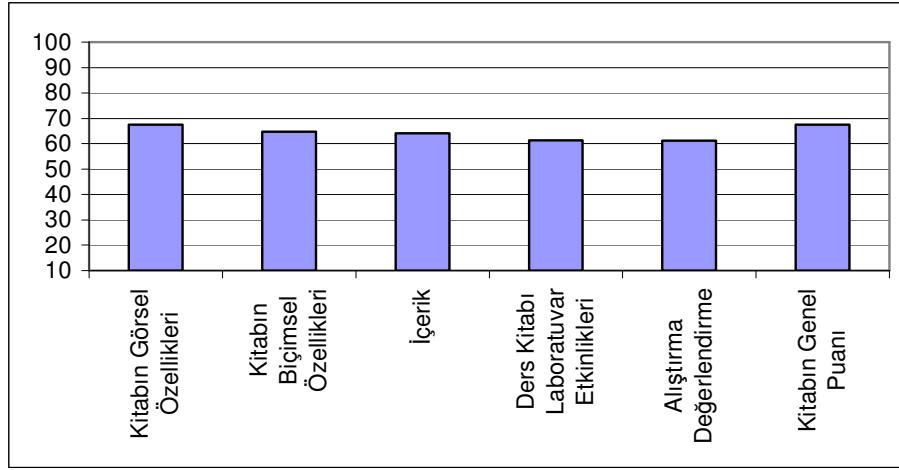
Tablo 5.4. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin 5 Tam Puan Üzerinden Öğretmen Görüşleri

	N	Min.	Max.	Ort	S.s
Kitabın Görsel Özellikleri	48	1,667	4,750	3,373	0,686
Kitabın Biçimsel Özellikleri	48	1,500	4,727	3,240	0,710
İçerik	48	1,690	4,793	3,209	0,737
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	48	1,000	4,500	3,065	0,740
Alıştırma Değerlendirme	48	1,583	4,417	3,063	0,840
Kitabın Genel Puanı	48	1,745	4,574	3,190	0,662

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşlerinin ortalamaları incelendiğinde; kitabın görsel özellikleri ile ilgili görüşlerin puan ortalamasının 3,373 olup en yüksek, alıştırma değerlendirme ile ilgili görüşlerin puan ortalamasının ise 3,063 olup en düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin 100 Tam Puan Üzerinden Öğretmen Görüşleri

	N	Ort	Bölgümlere 100 Üzerinden verilen Puanlar
Kitabın Görsel Özellikleri	48	3,373	67,46
Kitabın Biçimsel Özellikleri	48	3,240	64,80
İçerik	48	3,209	64,18
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	48	3,065	61,30
Alıştırma Değerlendirme	48	3,063	61,26
Kitabın Genel Puanı	48	3,190	63,80

Şekil 5.4. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin 100 Tam Puan Üzerinden Öğretmen Görüşleri Grafiğı

Tablo 5.5 ve Şekil 5.4'te görüldüğü üzere kitabın değişik yönlerden incelenmesine ait puanlar birbirine yakın bulunmuştur.

Tablo 5.6. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşleri İle Öğretmenlerin Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki

	Grup	N	Ort	Ss	S.Hata	F	p
Kitabın Görsel Özellikleri	Eğitim Fakültesi	27	3,414	0,492	0,095	0,248	0,781
	Yüksek Lisans	8	3,354	0,650	0,230		
	Diğer	12	3,243	1,054	0,304		
Kitabın Biçimsel Özellikleri	Eğitim Fakültesi	27	3,209	0,599	0,115	0,417	0,661
	Yüksek Lisans	8	3,426	0,406	0,143		
	Diğer	12	3,133	1,060	0,306		
İçerik	Eğitim Fakültesi	27	3,132	0,611	0,118	0,668	0,518
	Yüksek Lisans	8	3,474	0,496	0,175		
	Diğer	12	3,164	1,089	0,315		
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	Eğitim Fakültesi	27	3,081	0,761	0,146	0,389	0,680
	Yüksek Lisans	8	3,225	0,563	0,199		
	Diğer	12	2,925	0,854	0,247		
Alıştırma Değerlendirme	Eğitim Fakültesi	27	3,022	0,728	0,140	0,658	0,523
	Yüksek Lisans	8	3,365	0,722	0,255		
	Diğer	12	2,938	1,158	0,334		
Kitabın Genel Puanı	Eğitim Fakültesi	27	3,171	0,537	0,103	0,446	0,643
	Yüksek Lisans	8	3,369	0,469	0,166		
	Diğer	12	3,080	1,001	0,289		

Öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşleri ile eğitim düzeyleri arasındaki ilişki Tablo 5.6'da incelenmiştir. İnceleme için Anova testi yapılmıştır. Buna göre öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşlerinin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 5.7. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşleri İle Öğretmenlerin Hizmet Süreleri Arasındaki İlişki

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Kitabın Görsel Özellikleri	10 yıldan az	6	3,514	0,974	0,805	0,498
	11-15 yıl	19	3,395	0,587		
	16-20 yıl	14	3,482	0,690		
	21 yıl ve üzeri	9	3,065	0,689		
Kitabın Biçimsel Özellikleri	10 yıldan az	6	3,515	0,662	0,796	0,503
	11-15 yıl	19	3,256	0,628		
	16-20 yıl	14	3,282	0,835		
	21 yıl ve üzeri	9	2,955	0,715		
İçerik	10 yıldan az	6	3,644	0,777	1,518	0,223
	11-15 yıl	19	3,247	0,580		
	16-20 yıl	14	3,209	0,808		
	21 yıl ve üzeri	9	2,839	0,833		
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	10 yıldan az	6	3,200	0,787	0,583	0,629
	11-15 yıl	19	3,174	0,627		
	16-20 yıl	14	3,029	0,985		
	21 yıl ve üzeri	9	2,800	0,495		
Alıştırma Değerlendirme	10 yıldan az	6	3,472	0,867	1,430	0,247
	11-15 yıl	19	3,136	0,738		
	16-20 yıl	14	3,077	0,937		
	21 yıl ve üzeri	9	2,611	0,810		
Genel Düşünce	10 yıldan az	6	3,469	0,754	1,188	0,325
	11-15 yıl	19	3,241	0,524		
	16-20 yıl	14	3,216	0,780		
	21 yıl ve üzeri	9	2,854	0,648		

Öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşleri ile hizmet süreleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Anova testi yapılmıştır. Tablo 5.7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşlerinin hizmet sürelerine göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 5.8. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşleri İle Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Lise Türü Arasındaki İlişki

	Grup	N	Ort	Ss	S.Hata	F	p
Kitabın Görsel Özellikleri	Genel Lise	19	3,241	0,456	0,105	1,813	0,175
	Anadolu Lisesi	9	3,750	0,629	0,210		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	3,329	0,844	0,189		
Kitabın Biçimsel Özellikleri	Genel Lise	19	3,105	0,476	0,109	1,315	0,279
	Anadolu Lisesi	9	3,566	0,697	0,232		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	3,220	0,871	0,195		
İçerik	Genel Lise	19	2,976	0,574	0,132	2,271	0,115
	Anadolu Lisesi	9	3,582	0,751	0,250		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	3,262	0,818	0,183		
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	Genel Lise	19	2,889	0,547	0,125	3,423	0,041
	Anadolu Lisesi	9	3,611	0,621	0,207		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	2,985	0,854	0,191		
Alıştırma Değerlendirme	Genel Lise	19	2,912	0,752	0,173	1,738	0,188
	Anadolu Lisesi	9	3,519	0,713	0,238		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	3,000	0,933	0,209		
Genel Düşünce	Genel Lise	19	3,025	0,447	0,102	2,541	0,090
	Anadolu Lisesi	9	3,606	0,556	0,185		
	Teknik ve Mesleki Lise	20	3,159	0,809	0,181		

Öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşleri ile hizmet süreleri arasındaki ilişki Tablo 5.8’de incelenmiştir. Bunu incelemek için Anova testi uygulanmıştır. Buna göre öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabı laboratuvar etkinlikleri ile görev yaptıkları lise türü arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,04<0,05$). Bulunan bu farkın hangi liseden ve/veya hangi liselerden kaynaklandığını bulmak amacıyla ortalamaların farkı incelenmiştir. Buna göre Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri genel lisede görev yapan öğretmenlere göre daha olumludur.

Tablo 5.9. Fizik 12 Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Birbirleri Arasındaki Korelasyonları

Boyutlar	Boyut	N	r
Kitabın Biçimsel Özellikleri	Kitabın Görsel Özellikleri	48	0,901
İçerik	Kitabın Görsel Özellikleri	48	0,820
İçerik	Kitabın Biçimsel Özellikleri	48	0,846
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	Kitabın Görsel Özellikleri	48	0,528
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	Kitabın Biçimsel Özellikleri	48	0,534
Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	İçerik	48	0,629
Alıştırma Değerlendirme	Kitabın Görsel Özellikleri	48	0,771
Alıştırma Değerlendirme	Kitabın Biçimsel Özellikleri	48	0,777
Alıştırma Değerlendirme	İçerik	48	0,878
Alıştırma Değerlendirme	Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri	48	0,737

Öğretmenlerin Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşlerinin birbirleri arasındaki etki düzeyleri Tablo 5.9’da incelenmiştir. Buna göre Kitabın Biçimsel Özellikleri ile Kitabın Görsel Özellikleri arasında %90’lık pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Kitabın Biçimsel Özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri arttıkça ya da azaldıkça Kitabın Görsel Özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri artmakta ya da azalmaktadır. İçerik ile Kitabın Görsel Özellikleri arasında %82’lik pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. İçerik ile Kitabın Biçimsel Özellikleri arasında %85’lik pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri ile Kitabın Görsel Özellikleri arasında %53’lük pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri ile Kitabın Biçimsel Özellikleri arasında %53’lük pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Ders Kitabı Laboratuvar Etkinlikleri ile İçerik arasında %63’lük pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Alıştırma Değerlendirme ile Kitabın Görsel Özellikleri arasında %77’lik pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Alıştırma Değerlendirme ile

Kitabın Biçimsel Özellikleri arasında %78'lik pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Alıştırma Değerlendirme ile İçerik arasında % 88'lik pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Alıştırma Değerlendirme ile Ders Kitabı Laboratuvar etkinlikleri arasında %74'lük pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 5.10. Fizik 12 Ders Kitabı Değerlendirme Sonuçları

Öğretmen	Değerlendirme Puanı		Öğretmen	Değerlendirme Puanı	
1	301	3,54	25	342	4,02
2	144	1,69	26	296	3,48
3	321	3,78	27	196	2,31
4	293	3,45	28	246	2,89
5	247	2,91	29	266	3,13
6	265	3,12	30	269	3,16
7	363	4,27	31	317	3,73
8	211	2,48	32	391	4,60
9	203	2,39	33	231	2,72
10	313	3,68	34	277	3,26
11	239	2,81	35	222	2,61
12	234	2,75	36	309	3,64
13	223	2,62	37	315	3,71
14	231	2,72	38	315	3,71
15	307	3,61	39	318	3,74
16	352	4,14	40	237	2,79
17	236	2,78	41	301	3,54
18	247	2,91	42	348	4,09
19	327	3,85	43	149	1,75
20	294	3,46	44	242	2,85
21	311	3,66	45	242	2,85
22	326	3,84	46	206	2,42
23	335	3,94	47	165	1,94
24	249	2,93	48	242	2,85
			Ortalama	271,12	3,19

Tablo 5.10’da görüldüğü gibi 48 fizik öğretmenin, lise 4.ncü sınıf Fizik 12 ders kitabının görsel özellikleri, biçimsel özellikleri, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştıırma ve değerlendirme yönünden inceleyerek verdiği puanları ortalaması 425 tam puan üzerinden 271,12 ve 5 tam puan üzerinden 3,19 olarak bulunmuştur. Sadece 1 öğretmen 425 tam puan üzerinden 391 puan vererek 100 tam puan üzerinden 90 puanın üstünde değerlendirme yapmıştır. En düşük değerlendirme 425 tam puan üzerinden 144 puan olup 100 tam puan üzerinden 33,8’dir.

Tablo 5.11. Fizik 12 Ders Kitabına 100 Üzerinden Verilen Puanlar

	N	%
90 puan altı	47	97,9
90 puan ve üstü	1	2,1
Toplam	48	100,0

Tablo 5.10 ve 5.11’de görüldüğü gibi, kitabın değerlendirilmesinde yalnızca bir öğretmen 5 tam puan üzerinden 4,60; 100 tam puan üzerinden ise 92 puan vermiştir. Diğer öğretmenler ise 100 tam puan üzerinden 90 puanın altında değerler vermişlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Lise Dördüncü Sınıf Fizik 12 Ders Kitabı'nın görsel, biçimsel, içerik, laboratuvar etkinlikleri, alıştırma ve değerlendirme yönünden incelendiği bu araştırmada; oluşturulan likert tipi anket formu (ölçek); Konya'daki 24 farklı lisede Dördüncü Sınıf Fizik dersini okutan 48 öğretmene uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Fizik 12 Ders Kitabı'na;

1- Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından Fizik 12 Ders Kitabı'nın Görsel Özellikleri'ne 100 tam puan üzerinden ortalama 67,46 puan verilmiştir.

2- Biçimsel özelliklerine, ortalama 64,80 puan verilmiştir.

3- İçerik bölümüne, ortalama 64,18 puan verilmiştir.

4- Laboratuvar Etkinlikleri bölümüne ortalama 61,30 puan verilmiştir.

5- Alıştırma ve Değerlendirme bölümüne ortalama 61,26 puan verilmiştir. Buna göre öğretmenler kitabın görsel özelliklerini daha başarılı bulmuşlardır.

6- Öğretmenlerin eğitim düzeyleri ve hizmet süreleri kitabın değerlendirilmesinde farklılık yaratmamıştır.

7- Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenler, Fizik 12 ders kitabının laboratuvar etkinlikleri bölümünü, genel liselerde ve teknik-mesleki liselerde görev yapan öğretmenlere göre daha yeterli bulmuşlardır.

8- Kitabın Görsel, Biçimsel, İçerik, Laboratuvar Etkinlikleri, Alıştırma ve Değerlendirme bölümlerinin birbirleri ile ilişkileri pozitif yönde olduğu bulunmuştur.

9- Fizik 12 Ders Kitabı; hazırlanan ölçeğe göre 425 tam puan üzerinden 271,12 puan almış olup, bunun 100 tam puan üzerinden karşılığı 63,8 puandır. M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu'nca, bir kitabın başarılı kabul edilebilmesi için 100 tam puan üzerinden 90 puan alması gerekmektedir. O halde değerlendirme ölçeği baz alındığında, Fizik 12 Ders Kitabı araştırmaya katılan öğretmenler tarafından Görsel,

Biçimsel, İçerik, Laboratuvar Etkinlikleri, Alıştırma ve Değerlendirme Yönünden yeterli bulunmamıştır.

10- Araştırmada, incelenen kriterlere göre kitap; yalnızca bir öğretmen tarafından yeterli bulunmuştur.

6.2. Öneriler

1- Bu çalışma Talim ve Terbiye Kurulu'na, fizik ders kitabının hazırlanmasında yardımcı olabilir.

2- Taşımada kolaylık, dayanıklılık ve kaliteli malzeme kullanımı gibi önemli ayrıntılara dikkat edilerek kitaplar basılmalıdır.

3- Öğretmenler ders kitabı inceleme konusunda seminerlerle bilgilendirilmelidir. Her öğretim yılı sonunda okutulan ders kitapları öğretmenler tarafından değerlendirilmeli ve bu değerlendirmeler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dikkate alınmalıdır.

4- Ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve hatta kitaptaki konuların günlük hayata uyarlanmasını ihtiva eden teknolojik donanımlarla (CD, Slayt vb.) desteklenerek bir eğitim seti halinde hazırlanmalıdır. Böylece fiziğin soyut kavramlarının öğrencilere daha kolay ve kalıcı bir şekilde öğretilmesi sağlanabilir.

5- Ders kitabında öğrencilerin ezbere yönelmelerine neden olan yığın bilgiler belirlenerek ayıklanmalı, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme gibi becerileri geliştirici eklemeler yapılmalıdır. Öğrencinin ezberden uzaklaşmasını ve bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlayacak, yeni yaklaşımlara uygun etkinliklere yer verilmelidir.

6- Ders kitapları belirlenen müfredat çerçevesinde, öğrencilerin anlayabileceği şekilde hazırlanmalı; dil ve anlatım yönüyle, öğrencinin düzeyine uygun olmasına dikkat edilmeli, öğrencinin ilgisini çekecek görsel öğelere, merak uyandırıcı çalışmalara yer verilmeli, bilgi hataları, basım ve imlâ hataları yapmamaya özen gösterilmelidir.

7- Değerlendirme eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu yüzden her bölüm için yeterince alıştırma ve değerlendirme sorularına yer verilmelidir. Üniteye başlarken ünite hazırlık çalışmalarını öğrencinin hazırlık yapması bakımından yeterli ve öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygun olmalıdır. Ders kitaplarındaki tüm sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Ders kitaplarının değerlendirmeye ilişkin kısımları hazırlanırken ölçme-değerlendirme uzmanlarının görüşleri alınmalıdır.

7. KAYNAKLAR

- Acar, A. (2006). *Designing an Effective Elt Primary School Textbooks Model By Means of Evaluating The Primary School Elt Textbooks: A Sample in the Designated Group and Context*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akgün, Ş. (2001). *Fen Bilgisi Öğretimi*, 7. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Giresun, 311.
- Alkan,C. (1996). *Eğitim Teknolojisi*, Atilla Kitapevi, Ankara.
- Alkan,H., Sezer, M., Köroğlu, H., Özçelik, A.Z. (1998). *Matematik Öğretiminde Yararlanılan Ders Kitapları*, KTÜ III.Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, 22-25 Eylül, Trabzon.
- Aslan, İ. (2005). *Ortaöğretim 9. Sınıf Coğrafya Ders kitaplarının Eğitim-Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aşçı, M., Baştürk, M., Çebi, A., Delice, A., Kabapınar, F., Kabapınar, Y., Kaptan, A.Y., Kaptan, S.G., Kılıç, D., Mozakoğlu, M., Oral, B., Yangın, B. (Eds: Demirel, Ö ve Kıroğlu, K.). (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Ayas, A., Çepni, S. ve Akdeniz, A.R. (1993). *Development of The Turkish Secondary Science Curriculum*, *Science Education*, 77 (4): 433 - 440.
- Ayas, A. (1995). *Fen Bilimlerinde Program Geliştirme ve Uygulama Teknikleri Üzerine Bir Çalışma: İki Çağdaş Yaklaşımın Değerlendirilmesi*, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 149-155.
- Ayas, A. P., Çepni, S., Akdeniz, A. R., Özmen, H., Yiğit, N., Ayvacı, H. Ş. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi*, 3. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 322.
- Aycan, S., Aycan, N. ve Ark. (2000), *Manisa Demirci Lisesinde Fizik Dersinin İçeriği ve Öğrencilerin İlgisi*, *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara.

- Aydoğdu, M. ve Kesercioğlu, T. (2005). *İlköğretimde Fen ve Teknoloji Öğretimi*, Anı Yayıncılık.
- Aydoğdu, S. (2004). İlköğretim Dördüncü Sınıflarda Sözel Derslerde Kullanılan Yazılı Materyallerin Öğrenci Seviyesine Göre Değerlendirilmesi. Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ayvacı, H. S., Çepni,S. ve Akdeniz, A.R. (1999). Fizik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi, III Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Kitapçığı, 129-136, Ankara.
- Bakaç, M. (2000). Fen Eğitiminde Basarının Arttırılmasında Amaçların Önemi, *Milli Eğitim Dergisi*, 147.
- Colette, A.T. & Chiappetta, E.L. (1989). *Science instruction in the middle and secondary schools*, Merrill Publishing Company.
- Coşkun, H. (1996). Ders Kitabının Eğitim ve Öğretimdeki Yeri, *Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Kitapları Sempozyumu*, Ankara.
- Coşkun, O. (2002). Polis Eğitim Kurumlarında Okutulan İnkılâp Tarihi Ders Kitaplarının İçerik Analizi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Çakır, A. (2006). İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları ile İlgili Öğretmen Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çepni, S., Ayas, A., Johnson, D., Turgut, (1997). Fizik Öğretimi YÖK Dünya Bankası, Ankara.
- Çepni, S., Ayvacı, H.F., Keleş, E. (2001). Fizik Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği Geliştirmek İçin Örnek Bir Çalışma, *Mili Eğitim Dergisi*, 152, 27-33.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, 2. Baskı, KTÜ Fatih Eğitim Fak., Trabzon, 213.
- Çilenti, K. (1977). Eğitim Teknolojisi Açısından Ders Kitabı Sorunu, *Çağdaş Eğitim*, 5,14-15.

- Demirbaş, M., Yağbasan, R. (2004). Fen bilgisi öğretiminde, duyuşsal özelliklerin değerlendirilmesinin işlevi ve öğretim süreci içinde, öğretmen uygulamalarının analizi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2):177 – 193.
- Demirel, Özcan, Kasım Kıroğlu ve diğerleri. (2005) *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Duman, T., Karakaya, N., Çakmak, M., Eray M. ve Özkan, M. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Matematik 1-8*, L. Küçükahmet (Ed.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Dursun, B. (2002). Ortaöğretim Kurumlarında Basılı Materyallerin (Kitapların) Biçimsel Açıdan Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı, Ankara.
- Duru, K. ve Gürdal, A. (2002). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinde Kavram Haritasıyla ve Gruplara Kavram Haritası Çizdirilerek Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiriler Kitabı, Cilt:1, ODTÜ Ankara.
- Erdoğan, F. (1999). Türkiye’de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Gunstone, R., Champagne, A. (1990). Promoting Conceptual Change in the Laboratory. In Heggarty-Hazel, E. (Ed.) *The Student Laboratory and the Science Curriculum*. London: Rotledge.
- Iding, M.K. (2000). Can strategies facilitate learning from illustrated science texts? *International Journal of Instructional Media*, 27 (3), 289-301.
- Kabapınar, F. (2001). İşlevleri ve Kavramsal Anlamaya Katkıları Açıklarından Türk ve İngiliz Fen Ders Kitaplarındaki Görsel Öğeler, *Yeni Bin yılın Başında Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu*, Bildiriler, Maltepe.

- Kaptan, F. (1998). Fen Bilgisi Öğretimi, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Kavaz, S. (2006). Liselerde Okutulan Fizik Ders Kitaplarının Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, E. (2001). Fizik Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği, Karadeniz Teknik Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon.
- Keser, H. (2004). “İlköğretim 4. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 261-278.
- Kılıç, A. ve Seven S. (2002). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Kılıç, Z., Atasay, B., Tertemiz, N., Seren, M., Ercan, L. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*, Fen Bilgisi 4-8, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Köseoğlu, F., Atasoy, B., Kavak, N., Tümay, H., Akkuş, H., Kadayıfçı, H., Budak, E., Taşdelen, U. (2003). *Bir Fen Ders Kitabı Nasıl Olmalıdır?*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Littman Justin C. (2004). Lynnn Silipigni A Circulation Analysis of Print Boks and E-Books in an Academic Research Library, OCLC Online Computer Library, ss. 256-257.
- MEB Tebliğler Dergisi Sayı 2359
- Özsoy, H. (2007). İlköğretim 4–5. Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitaplarının Öğrenci Öğretmen ve Veli Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, 2007.
- Posada, J. M. (1999). The presentation of metallic bonding in high school science textbooks during three decades, science educational reforms and substantive changes of tendencies, *Science education*, 83, 4: 423-447
- Raloff, J. (2001). Errant texts: Why some schools may not want to go by the book, *Science News*, 159(11), 168–170.

Resmi Gazete, Sayı 7981.

Resmi Gazete, Sayı 22297.

Resmi Gazete, Sayı 23431.

Semerci Çetin, N. (2004). İlköğretim (1-5. sınıf) Matematik Ders kitaplarının Genel Bir Değerlendirmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 162, ss. 1-5.

Soyibo, K. (1996). A comparison of communication strategies among three Caribbean high school biology textbooks, *Journal of Biological Education*, 30(3), 190-194.

Sönmez, E., Dilber, R., Doğan, O., Ertugrul, H. (2005). Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 87-9.

Şahin, A. (2001). Liselerde Okutulmakta Olan Lise 1. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Taş Mentiş, A. (2007). Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarına ilişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 17, ss. 519-531.

Tatar, N., Kuru, M. (2006). Fen Eğitiminde Araştırmaya Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Akademik Başarıya Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31:147 – 158.

Tekışık, H.H. (1994). Sınıflarda Tek Ders Kitabı Yerine Çok Kitap Okutulmalı, *Çağdas Eğitim Dergisi*, 199, 1-2.

Topgül, S. (2004). İlköğretim 8. Sınıf ders Kitaplarındaki Uygulama Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Turgut B. (1996) Ders Kitapları İle İlgili Etkinlikler, *Türkiye ve Almanya'da Ders Kitapları Sempozyumu*, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982.

- Türkoğlu, A., Tanrıöğen, A., Tozlu, N., Yalçınkaya, M., Arıbaş, S., Kızılloluk, H., Ergül, H.F., Livatyalı, H., Kuran, K., Tutkun, Ö. F., Çabuk, S., Demirtaş, T. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, 2. Baskı, Mikro Yayınları, Yay. No: 22, Ankara. 303.
- Ünal, S. ve Ada, S. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Marmara Üniversitesi Yayını, No: 646 İstanbul.
- Ünal, S. (2003). *Lise 1 ve 3 Öğrencilerinin Kimyasal Bağlar Konusundaki Kavramları Anlama Seviyelerinin Karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Ünal, S., Pideci, N. (2000). Lise Kimya Dersleri İçin Öğretim Materyalleri Geliştirme Çalışmaları, IV. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Ankara, Bildiri ve Poster Özetleri Kitabı, 90.
- Ünsal, Y. ve Bilal G. (2004). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB Lise 1. Sınıf Fizik Ders Kitabının Eleştirel Olarak İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 305-320.
- Yalın, H.İ. (1996). Ders Kitapları Tasarımı, Millî Eğitim, S. 132, S. 61-65.
- Yıldırım, A. (2006). Yeni İlköğretim Programına Göre Hazırlanmış Hayat Bilgisi Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yılmaz, A., Seçken, N., Morgil, N. (1998). Lise 11. Sınıf Kimya 3 Ders Kitaplarının Kimya Eğitimine Uygunluklarının Araştırılması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 73-83.

8. EKLER

EK-1 : Anket Formu

Değerli Meslektaşım,

Bu anketin amacı lise dördüncü sınıf Fizik 12 ders kitabına ilişkin görüşlerinizi belirlemektir. Anket altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler ve okuttuğunuz kitapla ilgili genel bilgiler sorulmaktadır. Diğer bölümlerde yer alan sorular ders kitaplarının taşıdığı nitelikleri ölçmeye yöneliktir. Anket 5 seçenekli olup her seçenek aşağıdaki gibi numaralandırılmıştır.

- 1 Kesinlikle Katılmıyorum
- 2 Katılmıyorum
- 3 Kararsızım
- 4 Katılıyorum
- 5 Kesinlikle Katılıyorum

Size en uygun seçeneğe (x) işareti koyunuz. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması, vereceğiniz içten yanıtlarla mümkün olacaktır. Vereceğiniz bilgiler kimseye açıklanmayacak, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Anketi yanıtlayarak araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Hatice ŞİMŞEK
Selçuk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

FİZİK 12 DERS KİTABI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

I. KİŞİSEL BİLGİLER		
En son bitirdiğiniz eğitim kurumu	☐ Eğitim Enstitüsü ☐ Yüksek Öğretmen Okulu ☐ Eğitim Fak. ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Diğer (belirtiniz)	
Hizmet süreniz	☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üzeri	
Okuttuğunuz dördüncü sınıf Fizik 12 kitabının;		
Yazarı:	Yayınevi:	Basım yeri ve yılı:

II. KİTABIN GÖRSEL ÖZELLİKLERİ	1	2	3	4	5
Kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb.					
1. Öğretim programına uygundur.					
2. Öğrenci seviyesine uygundur.					
3. Metin içeriklerine uygundur.					
4. Gerekli yerlerde kullanılmıştır.					
5. Yapılan çizimler doğrudur.					
6. Öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir.					
7. Konuları açıklamakta yeterlidir.					
8. Görsel araçların altındaki açıklamalar konuya uygundur.					
9. Numaralandırma yapılmıştır.					
10. Uygun renkler kullanılmıştır.					
11. Sayfa düzeni kitabın işlevini yerine getirmesine ortam hazırlayıcıdır.					
12. Baskı kalitesi oldukça iyidir.					

Kitabın görsel özelliklerine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

III. KİTABIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ	1	2	3	4	5
1. Kitabın kapağı ilgi çekicidir.					
2. Kitabı destekleyen yardımcı bir araç vardır (CD, kaset gibi).					
3. Kapak kartonu kalitelidir.					
4. Kapağın ön arka ve sırt kısmı bir bütünlük içinde tasarlanmıştır.					
5. Kapak tasarımı içeriği yansıtmaktadır.					
6. Kapak kitap ile ilgili bilgileri içermektedir.					
7. Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları hazırlanmıştır.					
8. Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.					
9. Kitap estetik ve albenisi vardır.					
10. Kitabın baskı kalitesi yeterlidir.					
11. Kitabın cildi kaliteli ve sağlamdır.					
12. Kitabın kağıt kalitesi yeterlidir.					
13. Kitabın dokusu pürüzsüzdür.					
14. Yazı (punto) büyüklüğü sınıf seviyesine uygundur.					
15. Kitapta kullanılan yazı tipi, kolay okunabilir ve sadedir.					
16. İçindekiler bölümü ilgi çekicidir.					
17. İçindekiler bölümü işlevseldir.					
18. Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.					
19. Kaynakça bölümü yeterlidir.					
20. Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.					
21. Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir (Koyu harfle yazma, italik yazma, altını çizme gibi).					
22. Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.					

Kitabın biçimsel görünümüne ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

IV. İÇERİK	1	2	3	4	5
1. Türk milli Eğitiminin genel amaçları ve ilkeleri ile tutarlıdır.					
2. Dördüncü sınıf Fizik Dersi programına uygundur.					
3. Milli, ahlaki, insani ve kültürel değerlerle tutarlıdır.					
4. Dersin kazanımları ile tutarlıdır.					
5. Öğrencinin günlük yaşantısına uygundur.					
6. İçerikte güncel bilgiler yer almaktadır.					
7. Fizik dersinin diğer derslerle ilişkisine yer verilmiştir.					
8. Öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.					
9. kullanılan kavramlar sınıf seviyesine uygundur.					
10. Kullanılan dil sınıf seviyesine uygundur.					
11. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.					
12. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.					
13. Konuların bilimsel geçerliliği vardır.					
14. Metinler konu ile tutarlıdır.					
15. Ünitelerin işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları ilgi, yetenek ve gereksinimleri dikkate alınmıştır.					
16. Üniteler öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunacak şekilde düzenlenmiştir.					
17. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştıracak örneklerle yer verilmiştir.					
18. Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.					
19. Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.					
20. İçerikte fizik alanındaki yeni gelişmeler bulunmaktadır.					
21. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duygusal, psiko-motor) uygundur.					
22. Her konu ile ilgili yeterli kapsamda bilgi verilmiştir.					
23. Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.					
24. Ders kitabı konu sıralamaları basitten karmaşığa bir sıra izlemektedir.					
25. Ders kitabı konu sıralamaları bilinenden bilinmeyene bir sıra izlemektedir.					
26. Yazım ve noktalama hatası bulunmamaktadır.					
27. Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır.					
28. Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.					
29. Ders kitabı, konularla ilgili olarak öğrencilerin kendilerinin okul dışında da yapabilecekleri aktiviteleri içermektedir.					

Kitabın içeriğine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

V. DERS KİTABI LABORATUVAR ETKİNLİKLERİ	1	2	3	4	5
1. Öğrencilerin bilişsel kabiliyetlerinin düzeylerine uygundur.					
2. Öğrencilerin sınıf düzeyine uygun el becerileri içermektedir.					
3. Laboratuvar etkinlikleri araştırmaya sevk etmektedir.					
4. Öğrenci aktiviteleri açısından tehlikesizdir.					
5. Önerilen malzeme ve cihazlar mevcuttur.					
6. Sunulan içerik ile ilişkilidir.					
7. Ders kitabı içerisinde yer almaktadır.					
8. Ayrı bir laboratuvar el kitabının içerisinde yer almaktadır.					
9. Öğretmenlerin tercihine göre dersin herhangi bir aşamasında uygulanabilir niteliktedir.					
10. Gerekli ön bilgiler deneyin içerisinde yer almaktadır.					

Kitabın laboratuvar etkinliklerine ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

VI. ALIŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME	1	2	3	4	5
1. Her bölüm için yeterince alıştırmaya ve değerlendirme soruları vardır.					
2. Ünite hazırlık çalışmaları, öğrencinin hazırlık yapması bakımından yeterlidir.					
3. Hazırlık çalışmaları öğrencileri araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik eder.					
4. Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur.					
5. Kitaptaki alıştırmalar tam ve doğru olarak verilmiştir.					
6. Kitapta zaman zaman öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayıcı araştırmalar vardır.					
7. Kitapta alışılmış (rutin) ve rutin olmayan problemlere aynı ölçüde yer verilmiştir.					
8. Öğrencilerin kendilerini ya da birbirlerini değerlendirmelerine ilişkin tekniklere yer verilmiştir.					
9. Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.					
10. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.					
11. Değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır.					
12. Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk etmektedir.					

Kitabın alıştırmaya ve değerlendirmeye ilişkin bunların dışında görüşleriniz ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

EK-2 Kitap Tespit Formu**T.C.****..... VALİLİĞİ****..... Lisesi Müdürlüğü****KİTAP TESPİT FORMU**

SINIFI :.....

TARİH...../...../20...

BRANŞ ÖĞRETMENİ:.....

İMZA.....

29 Mayıs 1995 tarih ve 22297 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan

“Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği’nin “ 12 Ağustos 1998 tarih ve 23431 sayılı değişik 23’üncü maddesine göre tarafımdan seçilerek gerekçesi ile birlikte aşağıda gösterilmiştir. Gereğini arz ederim.

.....Dersi

Branş Öğretmeni

S.No	Sınıf	Kitabın Adı	Yazarı- Yazarlar	Yayınevi Adı	T.D. Sayısı	Fiyatı
1						
2						
3						
4						
5						
6						

GEREKÇE :.....

KİTAP SEÇİMİ ZÜMRE ÖĞRETMENLER KURULU KARAR TUTANAĞI

OKULUN ADI :..... TOPLANTI TARİHİ :...../...../200...

DERSİN ADI :..... TOPLANTI YERİ :.....

SINIFLAR :..... TOPLANTI SAATİ :.....

ZÜMRE BAŞKANI :.....

OKUL AİLE BİRLİĞİ

TEMSİLCİSİ :.....

ZÜMRE ÖĞRETMENLERİ :.....

..... LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğinin 23. maddesi gereğince toplanan zümre öğretmenler kurulumuz yukarıda belirtilen Ders ile ilgili olarak sınıflara göre ders kitapları branş öğretmeninin gerekçesinde belirtilen hususlar dikkate alınarak okul aile birliğini temsilen katılan üyenin de görüşü alınarak aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederiz.

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

.....Dersi

.....

.....

.....

.....

İMZA

İMZA

İMZA

İMZA

S.NO	Sınıf	Kitabın Adı	Yazarı- Yazarları	Yayınevi Adı	T.D. Sayısı	Fiyatı
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

ONANMIŞTIR

.../.../200....

Okul Müdürü

EK-3 Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği

Resmî Gazete : 29.5.1995/22297

Tebliğler Dergisi : 3.7.1995/2434

Ek ve Değişiklikler:

- 1) 3.9.1996/22746 RG (7.10.1996/2463 TD)
- 2) 5.4.1997/22955 RG (1.4.1997/2475 TD)
- 3) 26.7.1997/23061 RG (AĞUSTOS 1997/2479 TD)
- 4) 4.9.1997/23100 RG (EYLÜL 1997/2480 TD)
- 5) 9.5.1998/23337 RG (MAYIS 1998/2488 TD)
- 6) 12.8.1998/23431 RG (EYLÜL 1998/2492 TD)
- 7) 9.1.1999/23578 RG (MART 1999/2498 TD)
- 8) 17.12.1999/23909 RG
- 9) 10.4.2003/25075 RG (MAYIS 2003/2548 TD)
- 10) 11.6.2003/25135 RG (TEMMUZ 2003/2550 TD)
- 11) 17.3.2004/25405 RG (NİSAN 2004/2559 TD)
- 12) 10.6.2004/25488 RG
- 13) 2.11.2004/25631 RG (KASIM 2004/2566 TD)
- 14) 5.4.2005/25777 RG (NİSAN 2005/2571 TD)
- 15) 18.5.2006/26172 RG (MAYIS 2006/2584 TD)
- 16) 4.7.2006/26218 RG (TEMMUZ 2006/2586 TD)
- 17) 2.8.2006/26247 RG (EYLÜL 2006/2588 TD)
- 18) 1.9.2006/26276 RG (EYLÜL 2006/2588 TD)
- 19) 4.11.2006/26336 RG (KASIM 2006/2590 TD)
- 20) 16.02.2007/26436 RG (ŞUBAT 2007/2593 TD)
- 21) 3.3.2007/26451 RG (MART 2007/2594 TD)
- 22) 4.4.2007/26483 RG
- 23) 28.11.2007/26714 RG

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, temel ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, bilgi iş ve işlem yapıları ile diğer kitap ve eğitim araçlarının Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak hazırlanması, incelenmesi, değerlendirilmesi,

kabulü, ilânı, seçimi, yayımlanması, dağıtımı ve ders kitabı/kitapları üreten başvuru sahiplerinde aranacak şartlarla ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, temel ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile diğer kitap ve eğitim araçlarının niteliklerinin belirlenmesi, hazırlanması, incelenmesi, değerlendirilmesi, kabulü, ilânı, seçimi, yayımlanması, dağıtımı ve ders kitabı/kitapları üreten yayın evlerinde aranacak şartlarla ilgili hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 –

Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

Başbakanlık: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığını,

Kurul: Talim ve Terbiye Kurulunu,

Daire Başkanlığı: Yayınlar Dairesi Başkanlığını,

Birim: (Ek : 3.3.2007/26451 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulan derslere ait öğretim programlarına bağlı olarak ders kitabı, eğitim aracı ve benzerini hazırlayan hizmet birimlerini,

Kitap: Ders kitabı, temel ders kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile öğretmen kılavuz kitaplarını,

Ders Kitabı: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilebilen basılı eseri,

Temel Ders Kitabı: Genellikle meslekî ve teknik öğretim okul ve kurumlarında, alanın gerektirdiği bilgilerin tamamını kapsayan ve program değişikliklerinden kısa sürede etkilenmeyen basılı eseri,

Bilgi İş ve İşlem Yaprakları: Meslekî ve teknik öğretim okullarının atölye ve laboratuvar derslerinde veya uygulamalarında kullanmak, meslekî bilgi ve becerileri pekiştirmek amacıyla hazırlanan yayınları,

Öğretmen Kılavuz Kitabı: (Değişik : 17.3.2004/25405 RG) İlgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma; işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eseri,

Başvuru Sahibi:(Ek: 3.3.2007/26451 RG) Ders kitabı veya eğitim aracı üreten gerçek ve/veya tüzel kişileri,

İnceleme Merkezi: (Ek: 3.3.2007/26451 RG) Öğretim Materyallerini Geliştirme İnceleme Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğünü,

Baskıya Hazır Nüsha: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Çizgisiz beyaz kağıda daktilo, bilgisayar veya benzeri araçlarla sınıf seviyesine uygun punto ve standartta yazılmış, resim, fotoğraf, tablo, grafik, şema, plan, harita ve benzeri, öğretime yardımcı unsurları, metinlerin uygun yerlerine yerleştirilmiş, basılmamış, ciltlenmiş baskıya hazır eseri,

Basılmış Kitap: Ders kitabı, temel ders kitabı, bilgi⁽³⁾ iş ve işlem yaprakları, öğretmen kılavuz kitabı gibi basılı eserleri,

Eğitim Aracı: (Ek:17.3.2004/25405 RG)(Değişik : 2.8.2006/26247 RG) Programın alanının gerektirdiği standart donanım kapsamında okul ve kurumların atölye ve laboratuvarlarında yer alması gereken makine, teçhizat, eğitim deney seti ve benzeri ekipmanın; sıra, masa, tahta, tv , bilgisayar, tepegöz, dijital ölçüm aletleri, deney tüpü, yoğaltım malzemeleri ve benzerleri dışında kalan, öğretim programlarını destekleyen ve derslerin öğreniminde yararlanılan basılı eserler ile film, slayt, video kaseti, resim, fotoğraf, tablo, ses kaseti, disket, CD, yer küre, harita, atlas ve benzeri araçları,

Öğrenci Çalışma Kitabı: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) İlgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen CD, DVD, VCD gibi ek materyalleri kapsayan seti,

Yayın evi: Yürürlükten kaldırıldı. (3.3.2007/26451 RG)

Editör: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Kitabın yazıldığı alanda en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve eserin üretim sürecinin koordinasyonunu sağlayan kişiyi,

Dil Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Görsel Tasarımcı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Resim veya grafik alanında lisans veya lisans üstü düzeyde öğrenim görmüş ya da en az beş yıl ders kitabı ile diğer kitap ve eğitim araçlarını resimlediğini belgelendiren kişiyi,

Alan Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG)(Değişik: 10.6.2004/25488 RG) Kitabı ile ilgili alanda bir yüksek öğretim kurumundan mezun olmuş veya bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan kişiyi,

Program Geliştirme Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Program geliştirme alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Ölçme ve değerlendirme alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Rehberlik veya Gelişim Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Çocuk Gelişimi veya Gelişim Psikolojisi alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Eğitim Teknolojisi Uzmanı: (Ek:17.3.2004/25405 RG) Eğitim teknolojisi alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ders Kitaplarının Nitelikleri ve İncelenmesi ile Yayın Evlerinde Aranacak Şartlar, Ders Kitaplarının Hazırlanması, İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Ders Kitaplarının Nitelikleri ve İncelenmesi ile Başvuru Sahibinde Aranacak Şartlar

Madde 5 – (Değişik : 3.3.2007/26451 RG) Ders kitapları;

a) Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içeremez.

b) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

c) Temel insan haklarına aykırılık taşıyamaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içeremez.

ç) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.

d) Reklâm niteliğinde öğeleri içeremez.

Ders kitapları, ilgili Yönergede belirtilen hükümlere uygun olarak hazırlanır.

Başvuru sahiplerinde aranacak şartlar şunlardır:

a) İlgili birimler ile başvuru sahiplerince hazırlanan ve incelenmesi için başvurusu yapılan baskıya hazır nüshalar; alanlarındaki yükseköğretim kurumundan mezun olmuş veya bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan yazar/yazarlarla birlikte editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı ve rehberlik veya gelişim uzmanı tarafından hazırlanır.

b) Yüz kızartıcı bir suçtan veya telif hakları ile ilgili kanuna aykırı iş ve işlemlerden hüküm giymiş olanların ders kitabı başvuruları kabul edilmez. Bunlar,

bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde yer alan uzmanlık alanlarında görev alamaz ve hazırladıkları baskıya hazır nüshalar uygun bulunmuş olsa bile iptal edilir.

c) Başvuru sahiplerinin başvurusunda verilen herhangi bir belgenin veya yazılı beyanının gerçek dışı olduğunun idari ve/veya adli makamlarca tespit edilmesi hâlinde, belgenin/beyanın ait olduğu baskıya hazır nüsha veya nüshalara ait Kurul Kararı iptal edilir. Başvuru sahibinin iki yıl süreyle yeni başvurusu kabul edilmez.

Kitapların Hazırlanması ve Hizmete Sunulması

Madde 6- Kitaplar aşağıdaki usullere göre hazırlanır ve hizmete sunulur.

a) Yarışma: (Değişik : 17.3.2004/25405 RG)

İhtiyaç duyulan alanlarda Bakanlıkça ders kitabı hazırlanmasıyla ilgili olarak ödüllü veya ödüksüz yarışma açılabilir.

Bu yarışmanın başvuru şekli, yarışma şartları, yarışmada derece alanlara verilecek ödülün miktarı, ödemeye ilişkin usul ve esaslar, düzenlenecek şartname ile belirlenir. Kurulca hazırlanan şartname, Tebliğler Dergisinde ilân edilir.

1) (Değişik alt bend: 3.3.2007/26451 RG) Yarışmaya, başvuru sahiplerinde aranan şartları taşıyanlar katılır.

2) Yarışmaya katılacak eserler, Yönergede belirtilen esaslara göre hazırlanır.

3) Eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, Bakanlığımız ve diğer resmî kurumlardan katılacak uzmanlardan oluşturulacak Özel İhtisas Komisyonlarınca yapılır.

4) İnceleme ve değerlendirme sonuçları, Kurulda görüşülür ve alınan karar Tebliğler Dergisinde yayımlanır.

b) Sipariş

1) Sipariş usulü ile yazdırılacak kitapların şartnamesi, ilgili birimce hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Kurulca uygun görülen şartname, hazırlayan birime gönderilir.

2) Söz konusu birim, kişi veya komisyona şartname hükümlerine göre kitap yazdırır.

3) (Değişik alt bend: 3.3.2007/26451 RG) İlgili birim baskıya hazır nüshaları, incelenmesi için Başkanlığa gönderir. İnceleme sonunda düzenlenen raporlar ile

baskıya hazır nüsha veya nüshalar Kurula sunulur ve Kurulda alınan karar, Daire Başkanlığına ve ilgili birime bildirilir.

c) Satın alma

1) Okutulmasına ihtiyaç duyulması hâlinde, yurt içinde veya dışında yazılmış ya da tercüme edilmiş olan kitapların incelenmesi, ilgili birimce yaptırılır ve raporlarıyla birlikte Başkanlığa sunulur.

2) Kurulca kitabın veya telif hakkının satın alınmasına karar verilmesi hâlinde, bu durum, gereği için Daire Başkanlığına bildirilir. İlgili birime de bilgi verilir.

d) Yazdırma

Bakanlık, teşkilâtında görevli elemanlara veya bunlardan kuracağı bir komisyona kitap hazırlatabilir. Bu durumda da sipariş usulündeki yol izlenir.

e) Özel Kesimce Hazırlama (Değişik: 5.4.2005/25777 RG)

1) (Değişik alt bend: 3.3.2007/26451 RG) Baskıya hazır nüshanın üç adedi, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitapları ile birlikte takım hâlinde her yıl incelenmek üzere Ocak, Şubat, Mart aylarında Başkanlığa teslim edilir. Hangi ders kitaplarının öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ile birlikte takım hâlinde verileceği ilgili dersin öğretim programının Kurul kararında belirtilir.

2) Aralık ayının üçüncü haftasının son iş gününe kadar Kurulca kabul edilen, okutulma süresi devam eden ve süresi uzatılan ders kitaplarının listesi, Tebliğler Dergisinde yayımlanmak üzere Aralık ayının sonuna kadar Daire Başkanlığına gönderilir.

3) (Değişik alt bend: 3.3.2007/26451 RG) Azınlık okulları, kendi dillerinde okutulmak üzere hazırlattıkları kitapları, yeminli mütercimlerce tercüme edilmiş nüshası ile birlikte incelenmek üzere Başkanlığa teslim ederler.

4) Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

5) İnceleme ve değerlendirme sonuçları, inceleme raporları ve puanları ile birlikte ilgisine gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kitapların Değerlendirilmesi ve İnceleme Ücretinin Tespitine Ait Esas ve Usuller

İnceleme Esas ve Usulleri

Madde 7- (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Ders kitaplarının incelenmesinde, puanlamaya esas olacak kriterler Kurulca belirlenerek duyurulur.

Ön İnceleme Komisyonu

Madde 8- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Başkanlıkça üç kişiden oluşturulan ön inceleme komisyonu /komisyonları kurulur. Komisyon, başvuruları Yönerge hükümlerine göre değerlendirir. Ön incelemede uygun görülenler incelemeye alınır, uygun görülmeyenler iade edilir.

İnceleme Ücreti

Madde 9- Özel kesimce hazırlanan eserler ücret karşılığında incelenir. Bu ücret; eserin sayfa sayısı üzerinden hesaplanır ve her bir forması için 1000 (bin) gösterge rakamının, ücretin yatırıldığı tarihteki devlet memurları aylık kat sayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Forma sayısı ise sayfa sayısının on altıya bölünmesiyle tespit edilir.

İncelenmesi istenen eserin, inceleme ücretinin tamamı, Başkanlıkça belirlenen Döner Sermaye işletmesi hesabına makbuz karşılığında yatırılır.

Eserin incelenmesi için Döner Sermaye işletmesi hesabına yatırılan ücretin bir kısmı, Başkanlıkça hazırlanan yönergede belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ön inceleme ve inceleme hizmetlerinde görev alanlara ödenir.

Dördüncü fıkra; (a), (b) ve (c) bentleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır (10.4.2003/25075 RG).

(Ek fıkra: 3.3.2007/26451 RG) Başvuru sahibi, inceleme ve değerlendirme sonucunda iade edilen baskıya hazır nüshayla ilgili olarak bir defaya mahsus olmak üzere gerekçesiyle birlikte Döner Sermaye hesabına ilk başvuruda olduğu gibi o döneme ait katsayı esasına göre inceleme ücretini yatırarak itirazda bulunabilir. İtiraz; Başkanlıkça oluşturulacak komisyonca incelenir, Kurulda görüşülür ve Kurulda alınan karar doğrultusunda işlem yapılır.

Bakanlıkça Sağlanan Eserlerin Değerlendirilmesi

Madde 10-Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

Eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi

Madde 11-(Değişik:3.3.2007/26451 RG) Bakanlıkça yarışma, sipariş, satın alma ve yazdırma usulleriyle temin edilen eserler ile özel kesimce hazırlanan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi için, inceleme komisyonu ve değerlendirme komisyonu oluşturulur. İnceleme komisyonu, dersin özelliği ve sınıf seviyesi dikkate alınarak en az iki alan uzmanı, bir dil uzmanı ve görsel tasarımcı ile gerekli görülmesi hâlinde ölçme-değerlendirme, program geliştirme, rehberlik, çocuk gelişimi ve/veya eğitim teknolojileri uzmanlarının da yer aldığı en az dört, en fazla dokuz uzman/öğretmenden oluşturulur. Ancak inceleme komisyonunda zorunlu olarak bulundurulması gereken dil uzmanı ve görsel tasarımcının alanlarına giren incelemelerde komisyon, en az üç kişiden oluşabilir. Başkanlıkça ihtiyaç duyulması hâlinde inceleme ve değerlendirme komisyonlarına, üniversitelerin ilgili ana bilim dallarında görevli öğretim elemanları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları veya özel kuruluşlardan da üye alınabilir.

Yabancı dil ders kitaplarında, dil uzmanı bulundurulması zorunlu değildir.

Baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda, inceleme komisyonunca rapor düzenlenir ve baskıya hazır nüsha, 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Aynı şekilde takım hâlinde başvurusu yapılan baskıya hazır nüshalar da birlikte incelenerek 100 tam puan üzerinden değerlendirilir.

İnceleme sonucunda;

a) 80'in altında puan alan baskıya hazır nüshalar reddedilmiş sayılır, işaretlenmemiş nüshalar inceleme raporu ile birlikte ilgili başvuru sahibine iade edilir.

b) İnceleme komisyonlarınca 80-89,99 (dâhil) arasında puanla değerlendirilen baskıya hazır nüshalar ve raporları, İnceleme Merkezinden Projeler ve İnceleme Dairesi Başkanlığına gönderilir. Projeler ve İnceleme Dairesi Başkanlığı bünyesinde kurulacak olan en az bir alan, bir dil ve bir görsel uzmanından oluşan üç kişilik değerlendirme komisyonu/komisyonlarınca baskıya hazır nüshanın raporu, eserle

birlikte incelenerek inceleme komisyonunun tespitlerinin yerinde olup olmadığı değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda yapılan incelemenin uygun bulunmadığına karar verilmesi hâlinde baskıya hazır nüshalar, değerlendirme komisyonunun gerekçeli kararı ile birlikte Kurula sunularak Kurulda alınan karar doğrultusunda işlem yapılır. Kurul, baskıya hazır nüshanın yeniden incelenmesini isteyebilir, baskıya hazır nüshayı reddedebilir veya baskıya hazır nüshanın 30 gün içinde düzeltilmesini isteyebilir.

Değerlendirme komisyonunun, inceleme komisyonu raporunu uygun bulması hâlinde işaretlenmemiş baskıya hazır nüsha düzeltilmek üzere raporuyla birlikte başvuru sahibine gönderilir. 30 gün içinde tekrar incelenmek üzere Başkanlığa başvurusu yapılmayan baskıya hazır nüshalar reddedilmiş sayılır.

Düzeltilerek başvurusu yapılan baskıya hazır nüshalar, Başkanlıkta ön incelemesi yapılarak İnceleme Merkezine gönderilir. Bu inceleme sonucunda komisyonca tespit edilen hataların giderilip giderilmediği, inceleme sırasına bakılmaksızın incelenir ve yeniden değerlendirilen baskıya hazır nüshalar, düzenlenecek bir raporla birlikte değerlendirme komisyonu/komisyonlarına gönderilir.

İnceleme komisyonunca baskıya hazır nüshalardan 90'dan aşağı puanla değerlendirilenlerin, değerlendirme komisyonu tarafından da aynı şekilde değerlendirilmesi hâlinde yapılan başvuru reddedilir. Baskıya hazır nüshalardan 90 ve üzeri puan alanlarla; değerlendirme komisyonunun inceleme komisyonunun görüşüne katılmadıkları durumlarda baskıya hazır nüshalar, gerekçeli bir rapor ile, Kurula sunulur ve Kurulda alınan karar doğrultusunda işlem yapılır.

c) İlk incelemede baskıya hazır nüsha, inceleme komisyonunca 90 ve üzeri puanla değerlendirilmiş ise inceleme komisyonunun raporu ile birlikte değerlendirme komisyon/komisyonlarına gönderilir. Değerlendirme komisyonu/komisyonları, inceleme komisyonları tarafından 90 ve üzerinde puanla değerlendirilen baskıya hazır nüshanın raporlarını inceler ve kendi raporunu hazırlar. Baskıya hazır nüsha, Projeler ve İnceleme Dairesi Başkanlığınca inceleme ve değerlendirme komisyonu raporları ile birlikte Kurula sunulur. Baskıya hazır nüsha Kurulda uygun bulunur, düzeltilmek üzere başvuru sahibine gönderilir veya uygun bulunmaz. Düzeltilmek

üzere başvuru sahibine gönderilen baskıya hazır nüsha ile ilgili tespit edilen hataların 10 gün içinde düzeltilmesi istenir. Süresi içinde başvurusu yapılmayan bu baskıya hazır nüshalar reddedilmiş sayılır. Süresi içinde başvuruları yapılan baskıya hazır nüshalar, inceleme sırasına bakılmaksızın incelemeye alınır.

ç) Kurulca belirlenen tespitlerin yerine getirilmesi şartıyla kabul edilen baskıya hazır nüshalar, ilgili başvuru sahibine gönderilir ve en geç 7 gün içinde tespitlerin baskıya hazır nüshaya yansıtılması istenir. Bu tespitlerin oranı ilgili Yönergede belirtilir. Yapılan tespitlerle ilgili düzeltmeler, ilgili komisyona incelettirilerek rapora bağlanır. Tespitlerin belirtilen sürede yerine getirilmemesi durumunda baskıya hazır nüsha reddedilmiş sayılır. Kurulca reddedilen baskıya hazır nüshalar başvuru sahibine gönderilir.

d) Anayasanın temel ilkeleriyle Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerini dikkate almadan inceleme yaptığı, inceleme esas ve usullerine uymadığı, Kurulu veya Başkanlığı yanlış bilgilendirdiği, objektif değerlendirme yapmadığı tespit edilen komisyon başkanı ve üyelerinin komisyondaki görevlerine son verilerek haklarında yasal işlem yapılır.

e) Başkanlıkça/Kurulca baskıya hazır nüshanın incelenmesinde, inceleme usul ve esaslarına uyulmadığının tespit edilmesi veya gerekli görülmesi hâlinde baskıya hazır nüsha, bir kez daha ayrı bir komisyona incelettirilerek değerlendirilebilir. Değerlendirme sonuçlarının, baskıya hazır nüshanın ders kitabı olma vasfını etkileyecek biçimde farklı olması hâlinde, üniversitelerin ilgili ana bilim dalı öğretim üyelerinden görüş alınabilir. Projeler ve İnceleme Dairesi Başkanlığı, eseri inceleme ve değerlendirme raporları ile alınan görüşü birlikte Kurula sunar. Kurulca alınan karar doğrultusunda işlem yapılır.

f) İnceleme Merkezinden 80 ve üzeri puan almış baskıya hazır nüshaların Projeler ve İnceleme Dairesi Başkanlığına gönderilmesi, ders kitaplarının görüşüleceği son Kurul toplantısından 10 gün önce durdurulur.

Başkanlıkça, inceleme ve değerlendirme süreçleriyle ilgili uygulamalar konusunda tereddüde düşülmesi halinde konu, Kurula rapor şeklinde sunulur ve Kurulca alınan karar doğrultusunda işlem yapılır.

Kurul Üyelerinin Rehberliği

Madde 12- (Değişik:3.3.2007/26451 RG) İlgili Kurul üyesi/üyeleri, inceleme ve değerlendirme komisyonu/komisyonları çalışmalarına, itirazlı incelemelere, baskıya hazır nüsha hakkında verilecek karar safhalarına rehberlik eder; tespit ve görüşlerini açık bir biçimde belirtir.

Okutulma Süresi

Madde 13-(Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Kitapların okutulma süresi, ilk kabul edildiği öğretim yılından itibaren 5 (beş) öğretim yılıdır.

Okutulma Süresinin Uzatılması

Madde 14- (Değişik:3.3.2007/26451 RG) Okutulma süresi sona eren ders kitaplarının süreleri uzatılmaz. Ancak alanında ders kitabı bulunmayan veya bir kitap bulunan ders kitaplarının birer yıl süreyle uzatılıp uzatılmamasına; ilgili birimlerin veya başvuru sahiplerinin Başkanlığa başvurusu sonucunda Kurulca karar verilir. Bu durumdaki kitaplar için süre uzatımı, en fazla iki defa yapılabilir. Bakanlık kitaplarının güncelleştirilmesinden ve yenilenmesinden ilgili birim sorumludur.

Okutulma Süresi İçerisinde Kitaplarda Değişiklik Yapılması

Madde 15- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitaplarının yeniden yazımını gerektirmeyen öğretim programı değişikliklerinde;

a) Ders kitabının yeniden yazılmasını gerektirmeyen kısmî değişikliklerin ders kitaplarına yansıtılması, yayın evlerinden/ilgili birimden istenir. Başkanlıkça belirlenen süre içinde gerekli düzeltmelerin yapılmadığı tespit edilen ders kitabına ait Kurul Kararı, kabulündeki yöntemle iptal edilir.

b) Başvurusu yapılmış ve inceleme sürecinde bekleyen eserler, başvuru sahibine iade edilir. Bu durumdaki eserlerin başvurusu, Başkanlıkça belirlenen süre içinde yapılabilir.

c) Ders kitabının yeniden yazımını gerektiren program değişikliklerinde:

1) Uygunluk kararı devam eden ders kitaplarının uygunluk süresi sona erer.

2) Başvurusu yapılmış olmakla birlikte Kurul Kararına bağlanmamış eserler başvuru sahibine iade edilir.

Yazarların veya Yayın evlerinin Uyması Gereken Hususlar

Madde 16-Yazarlar veya yayın evleri kitap hazırlarken ilgili öğretim programında ve varsa şartnamelerinde belirtilen esaslar ile Bakanlıkça istenilen diğer hususlara aynen uymak zorundadırlar.

Yayımlanan Kitapların Kontrolü

Madde 17-(Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Başkanlıkça kabul edilen ders kitapları için Daire Başkanlığından fiyat tespiti istenir. Ancak, yazar veya yayınevi, kitabı bastıramayacaksa durumu yazılı olarak Daire Başkanlığına bildirir. Bu durumda kitap, ders kitapları listesinde yayımlanmaz ve okutulma süresinde de herhangi bir değişiklik yapılmaz. Yayımlanan kitapların ilk ve müteakip baskılarından, basıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, 5'er adedi Başkanlığa ve ilgili birime, 1 adedi de Daire Başkanlığına gönderilir. Bu süre içinde gönderilmeyen eserlere ait Kurul Kararı iptal edilir. Yazar veya yayınevi bu baskı örnekleriyle birlikte, güncelleştirme veya yeni düzenlemelerine ait örnek sayfaları Başkanlığa gönderebilir. Başkanlık, bu kitapları karara bağlanmış nüshalarıyla, Daire Başkanlığı da fiyat verilen örneği ile karşılaştırır. Bu karşılaştırmada asıl nüshalara uymadığı tespit edilen eserlerin kabulüne dair Kurul Kararı, kitabın kabulündeki yöntemle yürürlükten kaldırılır ve Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Ancak, güncelleştirme ve yeni düzenleme gerektiren tespitler Kurulca da uygun bulunduğu takdirde kitap, Başkanlıkça belirtilen süre içinde düzeltilmek üzere yazar veya yayınevine gönderilir.

Yeni baskılar ilgili birim tarafından da incelenir, varsa belirlenen hatalar Başkanlığa bildirilir.

Baskı ve Dağıtım

Madde 18-Bakanlıkça yayımlanacak kitapların baskı adedi, Daire Başkanlığınca ilgili birimle iş birliği yapılarak ihtiyaca göre belirlenir. Baskı, satış ve dağıtım işlemleri de Daire Başkanlığınca yapılır.

Kayıtların Tutulması ve Bilgilendirme

Madde 19- Daire Başkanlığı, Bakanlık ve özel kesimce hazırlanan kitapların yayım, dağıtım ve satış durumlarını izler. Konu ile ilgili istatistikî verileri Başkanlığa sunar.

Telif Ücreti

Madde 20- Bakanlıkça yayımlanan kitapların yazarlarına Millî Eğitim Bakanlığınca “Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre ücret ödenir.

Fiyatların Belirlenmesi

Madde 21- Fiyatların belirlenmesi amacıyla, Daire Başkanının başkanlığında, Başkanlığın ders kitaplarıyla ilgili Daire Başkanı, Daire Başkanlığından ilgili şube müdürü, ilgili birim yetkilisi, Devlet Kitapları Mütedavil Sermayesi Müdürü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nden bir temsilci, Millî Eğitim Basımevi Müdürü ve Yayıncılar Birliği temsilcisinden bir komisyon oluşturulur. Komisyon, gerekli gördüğü takdirde, kitap yayınlayan kamu kurumlarının, özel kuruluşların veya uzmanların görüşlerini de alabilir. Ancak, kesin karar komisyona aittir.

Ders kitaplarının satışlarında uygulanacak birim fiyatları; kullanılan kağıdın cinsine, ebadına, cildinin karton veya bez oluşuna göre komisyon tarafından belirlenir.

Kitaplara, komisyonca uygun forma birim fiyatlarının üzerinde fiyat verilemez. Komisyonun belirleyeceği fiyatlar Bakanlık Makamı’nca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Fiyat almadan satışı yapılan ve belirlenen fiyatın üstünde bir fiyatla satışı yapıldığı Daire Başkanlığınca tespit edilen kitabın kabulüne dair Kurul Kararı iptal edilir ve ders kitapları listesinden çıkarılır.

Okullara Duyuru

Madde 22- (Değişik : 4.7.2006/26218 RG) Başvuru sahipleri⁽⁸⁾;

a) İçinde bulunulan yılın Aralık ayından önce Kurulca kabul edilen veya okutulma süresi devam eden ders kitaplarının fiyatlarının belirlenmesi için, Aralık ayının ilk haftasının son iş gününe kadar,

b) Aralık ayının 15 inci iş gününe kadar Kurulca kabul edilen ders kitaplarının fiyatlarının belirlenmesi için, Aralık ayının son iş gününe kadar,

Daire Başkanlığına başvuruda bulunurlar.

Kabul edilen ders kitaplarının adları, yazarı/yazarları, varsa yayınevi adları ve fiyatları ile birlikte en geç takip eden yılın Ocak ayının ilk on günü içinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır.

Kitapların Seçimi,

Madde 23- (Değişik: 12.8.1998/23431 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının seçiminde aşağıdaki yol izlenir.

a) Kurulca kabul edilen ders kitaplarının yayımlandığı Tebliğler Dergisinin her öğretmen tarafından incelenmesi okul yönetimince sağlanır.

b) İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları, ilgili sınıf ve branş öğretmeni tarafından seçilir.

Sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni, seçtikleri kitapların seçme gerekçeleri konusunda zümre öğretmenler kuruluna bilgi verirler. Bu toplantıya okul-aile birliği başkanı ya da uygun göreceği üyelerin katılması sağlanır.

Sınıf ve branş öğretmeni, seçtiği kitap listesini gereği için okul müdürüne sunar.

c) Okul yönetimleri, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen ders kitapları çeşitlerinin okul ve sınıf kitaplıklarında bulundurulmasına özen gösterirler.

d) (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bakanlık, resmî ilköğretim ve ortaöğretim kurumları⁽¹⁰⁾ öğrencileri için belirleyeceği derslerin kitaplarını satın alabilir. Bu ders kitaplarının seçiminde, Yönetmeliğin kitapların seçimine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hazırlama Esas ve Usullerine Uyuma

Madde 24- Sipariş usulü ile yazdırılacak kitapların şartnamesinde belirtilen hususlar yerine getirilmediği takdirde hazırlayanlara ödeme yapılmaz.

Yazar veya Yayınevi Değişikliği

Madde 25- Baskıya hazır nüsha Kurul kararına bağlandıktan sonra kitabın üzerinde bulunan yazar veya yazarların isimleri ile yayınevi adı, tarafların karşılıklı

rızalarına dair noter sözleşmesi, ihtilaf durumunda ise esasa ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı olmaksızın değiştirilemez. (Ek : 1.9.2006/26276 RG) Bu durumlarda konu belgeleri ile birlikte Kurula sunulur ve Kurulca belirlenen görüş doğrultusunda işlem yapılır.

Komisyon Alınacak Elemanlar

Madde 26- Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

Kitaplarla İlgili Olarak Başkanlıkça da Yapılabilecek İşlemler

Madde 27- Bu Yönetmelikte sözü edilen kitapların hazırlanarak ilgililere sunulmasına ilişkin iş ve işlemler, ilgili birimlere bilgi verilmek suretiyle Kurul Kararı ile Başkanlıkça da yapılabilir.

Öğrencilere Aldırılmayacak Kitaplar

Madde 28- Tebliğler Dergisinde yayımlanan ders kitaplarından başka hiçbir eser ders kitabı olarak öğrencilere aldırılmaz.

(Değişik son fıkra: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitabı bulunmaması hâlinde ders kitabı yerine kullanılacak eğitim araçlarının başvurusu, incelenmesi, değerlendirilmesi ile ilgili hususlar Yönergede belirlenir.

Diğer Bakanlıkların Meslekî Ders Kitapları

Madde 29- Diğer Bakanlıklara bağlı okulların meslekî ders kitapları, kendi bünyelerinde branş elemanlarından oluşturulacak en az 3 kişilik bir komisyona incelettirilerek tanzim edilen raporla birlikte Başkanlığa gönderilir.

Uygunluk Kararının İptali

Madde 30-Duyurusu yapılan kitapların bu kararı aşağıdaki durumlarda iptal edilir ve bu kitapların yazar veya yayınevine ait diğer kitaplar da iki (2) yıl süre ile incelemeye alınmaz.

a) Ders kitabı olarak kabul edildiğine dair Kurul Kararı olmadığı halde, bu karar varmış gibi yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunduğu tespit edilenler,

b) Bu Yönetmelikte belirtilen hususlara ve Bakanlıkça belirlenen esas ve usullere uymadığı sonradan tespit edilenler.

Ders Kitapları Dışındaki Kitaplar ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi, Seçimi ve Kullanımı

Madde 31- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitabı dışındaki diğer kitap ve eğitim araçlarının incelenmesi, değerlendirilmesi, seçimi ile kullanımında aşağıdaki hususlara uyulur.

a) Eğitim araçlarından;

1) Yürürlükten kaldırıldı. (4.4.2007/26483 RG)

2) Türk ve dünya klâsikleri,

3) Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve yönergeler veya bunların birleştirilmesiyle meydana getirilen eserler,

4) Okul kütüphanesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre bulundurulmuş eserler,

5) Bilgisayar kullanımı için gerekli olan yazılım programları,

6) Derslerin işlenişinde kısa süreli kullanılan yazılım programları,

7) Öğretmenlerin sınıflarda yararlanmak için hazırladıkları ve kendi derslerinde kullandıkları dersle ilgili bireysel çalışmaları sonucu ortaya çıkan materyaller herhangi bir değerlendirme veya seçime gerek görülmeden okullarda kullanılabilir.

b) Yukarıda sayılan eğitim araçları dışında kalan ve bir öğretim yılı boyunca okullarda kullanılacak her türlü eğitim aracının belirlenmesi ve seçimi, dersin öğretmeni tarafından yapılır.

Ders kitabı dışında kullanılacak eğitim araçlarının; Anayasaya, yasalara ve Millî Eğitimin Temel Amaçlarına ters düşmemesi esastır. Aksi durumda sorumluluk, eğitim aracının seçimini yapan öğretmenlere aittir.

Bu belirlemede eğitim aracının resmî/özel kişi, kurum ve kuruluşların tavsiye kararı, uygunluk veya kalite belgesi olup olmadığına bakılmaksızın:

Eğitim Aracının;

1) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini

seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olması,

- 2) Bilimsel hata bulunmaması,
 - 3) Türkçe'nin özelliklerinin bozulmadan ve doğru olarak kullanılmış olması,
 - 4) Kişi ve kuruluşları yıpratıcı nitelikte olmaması,
 - 5) Temel insan haklarına aykırılık taşımaması; cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermemesi,
 - 6) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanmış olması,
 - 7) Reklâm niteliğinde öğelere yer verilmemiş olması,
 - 8) Hedeflenen öğrenci kitlesinin bilgi ve yaş düzeyine uygun olması,
 - 9) Türkçe dışında hazırlanmış olanlarının Bakanlar Kurulunca Türkiye’de eğitim-öğretimine izin verilen yabancı dillerde hazırlanmış olması,
 - 10) Estetik, edebî, kültürel ve sosyal değerlere uygun olması,
 - 11) Görsel unsurlarının toplumun ortak değerleriyle bağdaşması
- esasları göz önünde bulundurulur.

Ders öğretmenince belirlenecek eğitim aracı için, Eğitim Aracı Seçme ve Değerlendirme Formu(EK-1) ile bu forma dayalı olarak düzenlenecek Bilgi Formu (EK-2) okul müdürlüğüne verilir.

(Değişik son fıkra: 2.8.2006/26247 RG) Bakanlığın satın alacağı eğitim araçlarının incelenmesi için başvurular Başkanlığa⁽¹⁶⁾ yapılır. Bu başvuruların incelenmesi ve diğer hususlar Yönergede belirtilir. Ancak, eğitim araçlarından yerel düzeyde hibe ve alımlarda yapılacak inceleme, bu maddede belirtilen hükümler çerçevesinde, il millî eğitim müdürlüklerince kurulacak komisyonlarca yapılır. Bu komisyonlarda alan uzmanı veya uzmanların yanı sıra Türkçe ve resim iş öğretmenlerinin biri veya her ikisi de bulunabileceği gibi eğitim yöneticileri de

olabilir. Valilik onayı ile kurulacak komisyonlar; en az üç, en fazla yedi kişiden oluşur.

Takma (Müstear) Ad Kullanamama

Madde 32- Ders kitapları yazarları ders kitaplarında takma (müstear) ad kullanamazlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yürürlük-Yürütme-Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 33- 29/5/1993 tarih ve 24595 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği” ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- (Değişik: 9.1.1999/23578 RG) Yürürlükten kaldırıldı (17.12.1999/23909 RG).

Geçici Madde 2- (Ek: 9.5.1998/23337 RG) 1997-1998 Öğretim Yılı sonu itibarıyla okutulma süresi sona erecek ders kitaplarından yazar, yayın evi veya ilgili birimlerin 29 Haziran 1998 tarihine kadar Başkanlığa başvurmaları durumunda, Kurulca uygun bulunanların okutulma süresi bir (1) yıl uzatılabilir.

Geçici Madde 1- (Ek: 10.4.2003/25075 RG) Yürürlükten kaldırıldı (17.3.2004/25405 RG)

Geçici Madde 2- (Ek: 11.6.2003/25135 RG) 2003-2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere resmî ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilere, seçmeli ders kitapları dışında, Bakanlıkça satın alınarak parasız dağıtılacak ders kitapları için bu okullarda seçim yapılmaz.

2003-2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere ders kitaplarının fiyatları, Haziran ayının son haftasında Tebliğler Dergisinde yayımlanır.

Geçici Madde 1- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce incelenmek üzere Başkanlığa başvurusu yapılan eğitim araçlarının, ilgililerince Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde geri çekilmemesi hâlinde, başvuru sırasına göre yayın evlerine iadesi sağlanır.

Geçici Madde 2- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) 2003- 2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere baskıya hazır nüshaların başvurusu, aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (e) bendinin birinci alt bendinden istisna tutularak nisan ayının son iş gününe kadar yapılır.

Bu Yönetmeliğin yayımından önce başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi, bu Yönetmeliğin on birinci maddesi hükmüne göre yapılır.

Geçici Madde 3- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce yazarlar tarafından hazırlanarak kendi adlarına kabul edilen ders kitapları ile incelenmek üzere başvurusu yapılmış olan kitapların işlemlerinde yayın evi şartları aranmaz.

Geçici Madde 4- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) 2004-2005 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere okutulma süresi devam eden, okutulma süresi uzatılan ve mart ayının on sekizinci günü mesai bitimine kadar Kurulca kabul edilen ilköğretim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının, yazar/yazarların ve yayın evi adlarının yer aldığı ders kitapları listesi, mart ayının on dokuzunda fiyatsız olarak Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Bu kitapların fiyatlarının belirlenmesi için ilgililer, mayıs ayının ikinci haftasının son iş gününe kadar Daire Başkanlığına başvuruda bulunurlar. Bu kitapların fiyatları ise haziran ayının ilk on günü içinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Başkanlık, ilköğretim ders kitaplarının listesini, 18/03/2004 tarihi mesai bitimine kadar Daire Başkanlığına gönderir.

Geçici Madde 5- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce okutulma süresi uzatılmış olan ders kitabının/kitaplarının uzatılma sürelerine bakılmaksızın bu Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçici Madde 6- (Ek: 5.4.2005/25777 RG) Aynı Yönetmeliğin 22 ncı maddesinin son fıkrası hükmü, 2005 yılına mahsus olmak üzere, “Kabul edilen ders kitaplarının adları, yazarı-yazarları ve varsa yayın evi listesi 24/5/2005 tarihinde; aynı liste ders kitabı fiyatları ile birlikte 2005 Ağustos ayı içinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır.” şeklinde uygulanır.

Geçici Madde 7- (Ek: 5.4.2005/25777 RG) Bu Yönetmelik ile değiştirilen 6 ncı maddenin (e) bendinin (1) nolu alt bendi 2005 yılına mahsus olmak üzere, Haziran,

Temmuz ve Ağustos aylarında incelenmek üzere Başkanlığa teslim edilecek baskıya hazır nüshalar için başvuru, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden Ağustos ayının son iş gününe kadar kabul edilir. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğine göre 17/3/2004 tarihinden sonra başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesine, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren devam edilir.

Geçici Madde 8- (Ek:18.5.2006/26172 RG) Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (2) nolu alt bendi ile 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri, 2006 yılına mahsus olmak üzere; “Mayıs ayının son iş gününe kadar Kurulca kabul edilen, okutulma süresi devam eden ve süresi uzatılacak olan ders kitaplarının; adları, yazar/yazarlarının ve yayın evi adlarının yer aldığı liste 7/6/2006 tarihinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Bu kitapların fiyatları ise aynı liste ile birlikte Ağustos 2006 Tebliğler Dergisinde yayımlanır.” şeklinde uygulanır.

Geçici Madde 9 – (Değişik: 28.11.2007/26714 RG) Yönetmeliğin;

a) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin; (2) numaralı alt bendinde yer alan “Aralık ayının 15 inci iş gününe kadar” ibaresi, “2008 yılı Şubat ayının 10 uncu iş günü bitimine kadar”; aynı bentte yer alan “Aralık ayının son iş gününe kadar” ibaresi, “2008 yılının Şubat ayının son iş günü mesai bitimine kadar”,

b) 22 nci maddesinin;

1) Birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “İçinde bulunan yılın Aralık ayından önce” ibaresi, “2008 yılının Şubat ayından önce” olarak; aynı bentte yer alan “Aralık ayının ilk haftasının son iş gününe kadar” ibaresi, “2008 yılının Şubat ayının ilk haftasının son iş günü mesai bitimine kadar”,

2) Birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Aralık ayının 15 inci iş gününe kadar” ibaresi, “2008 yılı Şubat ayının 10 uncu iş günü bitimine kadar”; aynı bentte yer alan “Aralık ayının son iş gününe kadar” ibaresi, “2008 yılı Şubat ayının son iş günü mesai bitimine kadar”,

3) Aynı Yönetmeliğin son fıkrasında yer alan “Ocak ayının ilk on günü içinde” ibaresi, “2008 yılı Mart ayının ilk 10 günü içinde”

olarak uygulanır.”

Geçici Madde 10 – (Ek:1.9.2006/26276 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce Başkanlığa başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi, başvuru tarihindeki Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

Madde 34- Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 35- Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

EK-4: Örnekleme Seçilen Lise Ve Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Sayısı

Okul Adı	Ankete Katılan Öğretmen Sayısı
Karatay İMKB Gazi Mustafa Kemal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	1
Karatay İMKB Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	1
Mehmet Hanife Yapıcı Anadolu Lisesi	1
Süleyman Demirel Milli Piyango Anadolu Lisesi	2
Dr. Ali Rıza Bahadır İmam Hatip Lisesi	3
Konya Lisesi (Anadolu)	2
Meram 75. Yıl Lisesi	2
Meram Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	6
Muhittin Güzelkılınç Lisesi	4
Naciye Mumcuoğlu Lisesi	1
Adil Karaağaç Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	1
Dumlupınar Lisesi	3
Erbil Kuru Lisesi	3
Fatih Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	2
Konevi Özel Eğitim Meslek Lisesi	1
Selçuklu Lisesi	3
Selçuklu Anadolu İmam Hatip Lisesi	2
Selçuklu Anadolu Lisesi	1
Selçuklu Atatürk Lisesi	2
Selçuklu Cumhuriyet Lisesi	1
Selçuklu Kız Teknik ve Meslek Lisesi	2
Selçuklu Konya Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi	1
Selçuklu Mehmet Halil İbrahim Hekimoğlu Ticaret ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	1
Selçuklu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	2
TOPLAM	48